

SEL
KOMMUNE

BUDSJETT OG ØKONOMIPLAN

2025 – 2028

Innledning.....	3
Kap. 1 Førforståelse.....	4
Demografiutvikling	5
Oppfølging av kommunestyrets vedtak «Organisasjonsanalyse for bærekraftige Sel»	7
Vesentlige inntekts- og utgiftsforutsetninger	9
Risiko – utfordringer.....	10
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030.....	12
Verdiskaping og næringsutvikling	12
Attraktivitet og bokvalitet	14
Folkehelse og livskvalitet.....	17
Planstrategi og planarbeid	19
Interkommunalt samarbeid, vertskommuneansvar, selskapsavtaler og kirkelig fellesråd.....	20
Kap. 2 Rammeområdene.....	23
Rammeområde 1 – Sentralt og felles	23
Rammeområde 2 – Oppvekst.....	25
Rammeområde 3 – Helse og omsorg	27
Rammeområde 4 – Plan, teknisk og eiendom.....	30
Kap. 3 Investeringer 2025.....	33
Kap. 4 Handlingsregler for overordnet, økonomisk styring	38
Kap. 5 Budsjettskjema	39
Bevilgningsoversikt 1A Drift	39
Bevilgningsoversikt 1B drift.....	39
Økonomisk oversikt drift	40
Bevilgningsoversikt investering Del A	41
Bevilgningsoversikt investering Del B.....	42
Oversikt gjeld og forpliktelser	43
Ordlister - forkortelser	44

Innledning

Reglene for budsjett og økonomiplan er hjemlet i Kommune-loven kapittel 14, samt kommunens økonomireglement kapittel 2 (sist revidert i kommunestyret 10.2.20, i sak 1/20). Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og bruk av disse, og utgjør også første år av den fireårige økonomiplanen. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Økonomiplanen utgjør kommuneplanens handlingsdel, jfr. Plan og bygningsloven §11-1 fjerde ledd og Kommune-loven §14-4 femte ledd.

I henhold til politisk delegeringsreglement (sist revidert av kommunestyret i sak 54/20), legger kommunedirektøren fram saldert budsjett- og økonomiforslag til behandling i formannskapet 07.11.24. Det er kommunedirektørens plikt å foreslå og sikre at budsjett- og økonomiplan fremmes iht. kommune-lovens krav om realisme, balanse og fullstendighet i hele økonomiplanperioden. De folkevalgte sine rolle er å utøve politikk ved behandling av forslaget som fremmes. Formannskapet legger fram sin innstilling i møte 19.11.24.

Formannskapets innstilling til sluttbehandling i kommunestyret vil ligge ute til offentlig ettersyn i perioden 21.11.-6.12.24. Innstillingen skal legges frem til høring i følgende råd og utvalg i perioden:

- Arbeidsmiljøutvalget (AMU) og partssammensatt utvalg (PSU), 28.11.24
- Driftsutvalget 2.12.24
- Eldrerådet 5.12.24
- Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne 5.12.24
- Ungdomsrådet 5.12.24

Kommune-styrets prioriteringer og bevilgninger, gjeld og vesentlige langsiktige forpliktelser skal etter kommune-lovens § 14-4 settes opp i balanse, være realistisk, fullstendig og oversiktig. Dette betyr at tiltak må konkretiseres og beskrives i budsjett og økonomiplan.

Det ble gjennomført dialogkonferanse med kommune-styret, kommunens overordna lederteam og de hovedtillitsvalgte 26.08.24. Kommunedirektøren orienterte kommune-styret om framlegg til statsbudsjett 2025, og i formannskapet den 07.11.24 ble det lagt fram en vurdering av den økonomiske situasjonen i Sel kommune. HTV/HVO blir invitert til å overvære kommunedirektørens budsjettframlegg i formannskapsmøtet den 7.11.24, samt at det blir orientert om budsjettprosess i dialogmøte med HTV den 21.11.24 og i kommunedirektørens utvida lederteam den 28.11.24. Med utgangspunkt i kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan den 07.11.24, legger formannskapet fram sin innstilling i møte 19.11.24. Innstillingen vil ligge ute på høring fra 22.11.24-06.12.24. Kommune-styret sluttbehandlet budsjett og økonomiplan 2025-2028 i møte den 16.12.24.

Kap. 1 Førforståelse

2024 har vært et år hvor helhetlig budsjettarbeid har preget organisasjonen. Administrasjonen startet opp med bistand fra KS Konsulent i januar og har jobbet systematisk med ledelse av prosesser, analyse, omstilling og endring gjennom hele året. 2024 har vist oss at realistisk planlegging er viktigere enn noen gang. I fjorårets budsjettdokument ble det presisert følgende når det gjelder å holde rammene: “... Dette vil kreve harde prioriteringer og rask handling. 2024 skal være et inngripende omstillings- og endringsår for å rigge struktur og tjenesteproduksjon, slik at driften fremover vil være økonomisk bærekraftig”.

Gjennom systematisk arbeid med omstilling og endring, lederutvikling og streng budsjettstyring, har en gjennom 2024 klart å redusere overforbruk med kr 20 mill. sammenlignet med 2023. Dette er et viktig skritt på veien mot en bærekraftig økonomi.

Kommunedirektøren er stolt over alle gode ansatte som hver dag bidrar inn i dette viktige endringsarbeidet!

Utgangspunktet for budsjett 2025 er å opprettholde tilstrekkelige tjenesteproduksjon i alle våre virksomheter. For å komme inn i rammen for 2025 må arbeidet med streng budsjett disiplin, endring og omstilling fortsette. Dette vil kreve tydelig lederskap, gjennomføringsevne og vilje. En videre satsing på lederskap og kulturbygging er vesentlig. Den digitale transformasjonen som kommuner gjennomgår, må fortsatt omfatte “avskaffelse” av oppgaver, strukturer og systemer. For å lykkes også i 2025 vil det være behov for bistand fra eksterne miljøer. Det er gjort avtale om at KS Konsulent skal bistå Sel kommune i 2025.

FNs bærekraftsmål

Klimagassutslipp skal halveres innen 2030. Dette er et felles ansvar som Sel kommune skal ta sin del av. Flom og ras er en reell utfordring for Sel kommune, og har forårsaket store prosjekter både når det gjelder flomsikring av Otta sentrum og sikringstiltak for flom og skred generelt. Sel kommune er opptatt av at klima og miljøhensyn skal veie tungt i alle saker. FNs bærekraftsmål, miljø og klima skal vektles på individ og systemnivå. *Miljøfyrtårnstiftelsen* har som mål å bidra til grønn omstilling i bedrifter og har hensiktsmessige verktøy. Sertifisering av bedrifter som miljøfyrtårn gjøres i samarbeid med kommunen. Sel kommune hadde tidligere status som “Miljøfyrtårn”. En miljøfyrtårnsertifisering skal redusere miljøbelastningen, stimulere til grønn omstilling og øke konkurransekraften. For å lykkes med det grønne skiftet, mener en det er hensiktsmessig at Sel kommune går inn på en resertifisering. Dette vil i første omgang omhandle Sel rådhus i 2025. En ytterligere utvidelse til andre kommunale områder vil bli vurdert.

Demografiutvikling

SSB har i 2024 publisert nye befolkningsframskrivninger. Disse gir ikke et realistisk bilde. Framskrivningene er preget av at kommunen har hatt to asylmottak, og framskriver et for høyt innbyggertall i alle aldersgrupper.

Det er en generell utvikling i hele landet at demografien dreier seg mot flere eldre og færre yngre. Dette er noe som kommunene må ta med seg i sin langtidsplanlegging. For å kunne møte utgiftsbehovet i befolkningssammensetningen som staten legger til grunn i inntektsoverføringene, må de økonomiske midlene framover dreies fra yngre til eldre.

I nytt inntektssystem som er gjeldende fra 2025 får Sel kommune tilført kr 40,8 mill. ekstra i utgiftsutjevning for innbyggere over 67 år, mens kommunen får trekk i rammetilskuddet på kr 24,7 mill. i aldersgruppen 0-15 år. Totalt får Sel kommune utgiftsutjevnet kr 56,1 mill. ekstra i rammetilskudd på grunn av geografi og den samlede innbyggersammensetningen.

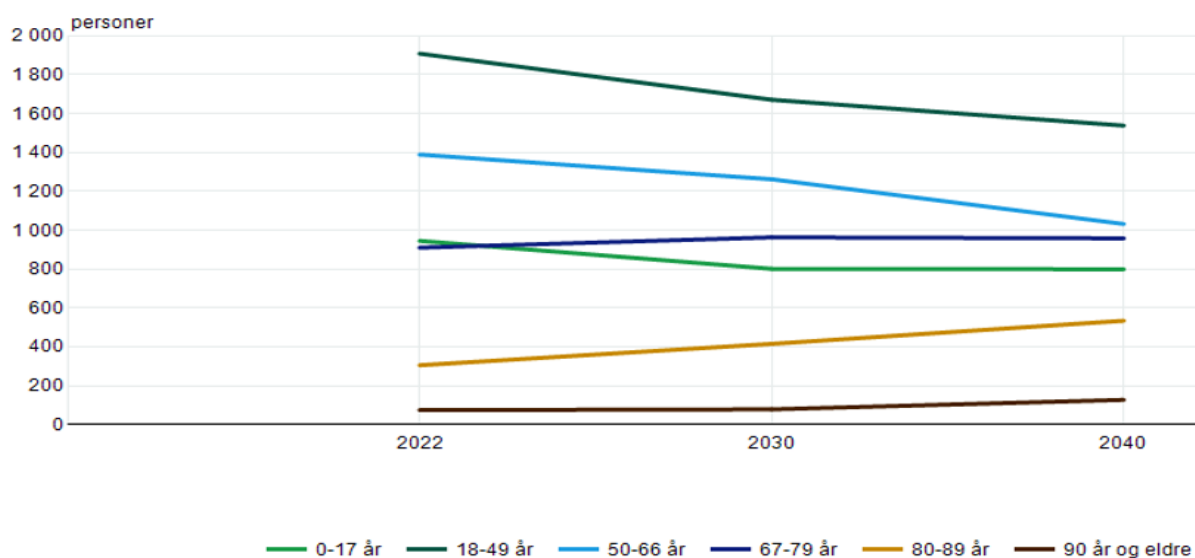
Innbyggertall

Antall innbyggere pr. 01.07.2024 var 5649. Det er en økning på 31 i forhold til samme tidspunkt i 2023, men en nedgang på 107 fra 1. januar 2024. Befolkningsframskriving oppdatert i SSB 05.07.2022 viser følgende utvikling:

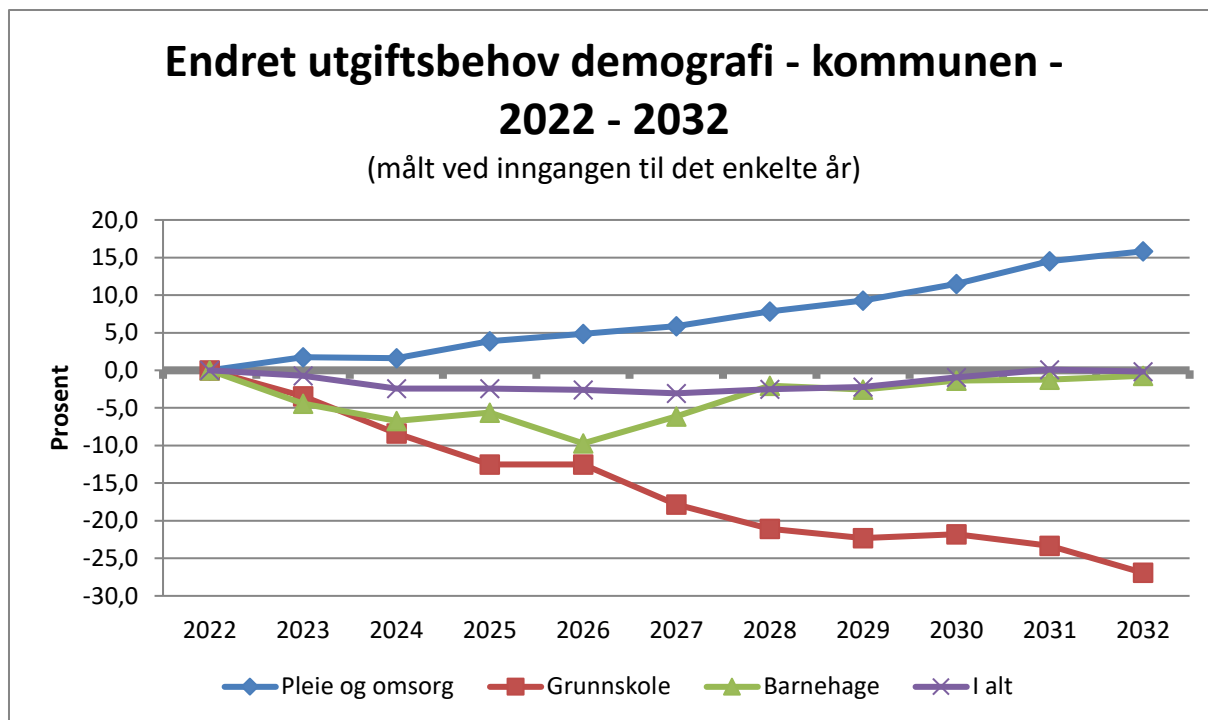
- 5190 innbyggere i 2030 (5 167 i 2022-prognose)
- 4 807 innbyggere i 2050 (4807 i 2022-prognose)

Det har kommet ny befolkningsframskriving fra SSB i 2024, men på grunn av at denne var basert på økning fra to flyktningsmottak viser det innbyggertall på ca. 5.950 i hele økonomiplanperioden, og anses ikke relevant.

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter alder og år. Sel, Hovedalternativet (MMMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

FIGUR 1 OG 2. KILDE: SSB/KS DEMOGRAFIMODELL JULI 2022

Realistisk planlegging

Realistisk planlegging er å ta hensyn til å utvikle kommunen med tanke på de innbyggerne som bor i kommunen vår. Det vil si å planlegge tjenester som er både arealeffektive og rasjonelle i et langtidsperspektiv. Realistisk planlegging kan bety at en kommune selger areal for å bygge nytt areal tilpasset dagens krav og drift. Tidligere utredningsarbeid knyttet til framtidig bo- og tjenestetilbud innen helse og omsorg peker på store investeringsbehov. En ny utredning som tar utgangspunkt i arbeidet som ble oppstartet i 2019, men som tar for seg alternative løsninger, er i gang og skal legges frem til behandling vår 2025. Denne skal synliggjøre løsninger for realistiske fremtidsretta og økonomisk bærekraftige løsninger.

En mulighetsstudie som omhandler ombygging av 1. etasje på rådhuset legges frem for politisk behandling i formannskap 7.11.24. En ombygging av rådhuset må ses i sammenheng med Agenda Kaupang sitt utredningsarbeid knyttet til framtidig bo- og tjenestetilbud innen helse. Dette arbeidet vil være retningsgivende for videre løsninger og omfang av investeringer. En helhetlig plan for arealbruk for NGLMS, rådhus og beredskapssenter (Selsvegen 9) skal på plass.

Flomsikringsarbeidet av Otta sentrum er i prosjekteringsfasen. Det er angitt oppstart i løpet av 2026 med en byggeperiode på ca. 3 år. NVE har utarbeidet nye flomsonekart. Disse påvirker den videre prosjekteringen.

Distriktsandelen ved flomsikring av Otta er en vesentlig utgift som er forutsatt lånefinansiert. Estimatenes her er foreløpige og usikre. I tillegg til distriktsandelen, er det viktig å sikre midler til grunnverv og andre kostnader kommunen vil få for å legge til rette for flomsikringen.

Distriktsandelen og andre utgifter som medfølger flomsikringsarbeid, er særlig krevende på toppen av andre nødvendige investeringer. En egenandel på flomsikringsarbeidene på 20 %, vil gi Sel kommune en situasjon som en vil ha store utfordringer med å løse. Distriktsandelen er stipulert til kr 40 mill., fordelt i slutten av planperioden. Politisk nivå oppfordres til å jobbe i sine systemer for å redusere andelen, samt sørge for at andre aktører som for eksempel Bane Nor, Innlandet fylkeskommune og andre blir med og tar en del av distriktsandelen.

Det er vesentlig å få på plass beredskaps- og tilsynsansvarlig med oppgaver knyttet til naturfarer og ekstremvær. Denne rollen er svært viktig for at Sel kommune skal klare å holde tritt med NVE i prosjekteringen og planleggingen. En jobber med å få på plass riktig person i denne stillingen fra 1. halvår 2025. Stillingen blir finansiert av prosjektmidler for flomsikring.

Bosetting

Sel kommune vedtok å bosette 40 flyktninger i 2024. Anmodningen fra UDI for bosetting i 2025 er pr. dato ikke mottatt. Det legges til grunn 30 bosatte i budsjett for 2025. Fylkeskommunen har varslet om at kommunene i tillegg må regne med å få forespørsel om å ta imot enslige mindreårige. Det legges frem egen politisk sak til kommunestyret i desember om bosetting av flyktninger for 2025. Etter nedlegging av Rondeslottet asylmottak fra 08.10. 2024, har kommunen nå et asylmottak med til sammen 250 asylanter som venter på bosettingskommune.

Oppfølging av kommunestyrets vedtak «Organisasjonsanalyse for bærekraftige Sel»

Sel kommunestyre vedtok i sak 112/23 *Budsjett og Økonomiplan 2024-2027* den 16.12.2024 å sette i gang et omfattende organisasjonsanalysearbeid for å identifisere økonomisk handlingsrom og redusere overforbruk. Denne bestillingen ble svart ut i KS sak 36/24 "Organisasjonsanalyse for bærekraftige Sel", der kommunestyret vedtok flere tiltak som har som mål å bidra positivt inn i budsjett- og økonomiplanarbeid. Tiltakene, sammen med status pr arbeid, omtales under:

Omstillingsarbeid generelt

- Kommunedirektøren jobber videre med omstilling og endring av organisasjonen generelt, og opprettholder de generelle tiltakene knyttet til månedlig budsjettkontroll og stillingsvurderinger. Det er gjort avtale om bistand fra KS Konsulentene i det videre generelle organisasjonsutviklingsarbeidet.

Tilsetting av prosjektleder omstillingsarbeid

- Det etableres en prosjektstilling i 100 % for videre prosjektledelse i organisasjonsutvikling og kulturbygging i 2-4 år. Stillingen finansieres gjennom Statsforvalterens ordinære skjønnsmidler.

Kompetanseheving og endringsledelse

- For å gjøre det attraktivt å være leder i Sel, skal det gjøres en vurdering av behov og motivasjon for kompetanseheving i endringsledelse. En helhetlig vurdering av kapasitet og

motivasjon gjør at det vurderes som hensiktsmessig å starte opp med deler av helseområdet i løpet av 1. halvår 2025, og følger på med ytterligere områder fra tidligst høsten 2025. Tiltaket finansieres gjennom ordinære skjønnsmidler.

NAV Sosialhjelp skal utredes

- NAV sosialhjelp skal utredes med mål om å redusere overforbruk. Utredningen skal ledes av prosjektleder for organisasjonsutvikling. Tentativ tidslinje legger opp til oppstart i mars 2025 med fremlegg av resultat i politisk sak i juni 2025.

Periodisering av svømmeopplæringen og bruken av svømmehallene både i Heidal og på Otta

- Periodisering av svømmeopplæring og bruk av svømmehallene både i Heidal og på Otta skal utredes. Dette legges frem i egen sak i desember 2024. Sel kommunestyre vedtok i sak 75/2024 å holde åpen Heidal svømmehall i månedene fra og med oktober, til og med mars.

Kontorfellesskap i rådhusets 1. etasje

- Kontorfellesskap i rådhusets 1. etasje skal kostnadsberegnes. Saken legges frem for kommunestyret i desember 2024. Denne må ses i sammenheng med øvrig utredning innen helse samt en helhetlig plan for arealbruk av rådhuset og Selsvegen 9 (beredskapssenteret). I sak 86/2024 sluttet Sel kommunestyre seg til mulighetsstudiet om kontorfellesskap i 1. etg. Vedtaket slo også fast at Sel kommune avventer videre utredningsarbeid med kontorfellesskap til kartleggingsprosessen som Agenda Kaupang bistår kommunen med knyttet til bo- og tjenestetilbud 2040.

Barnehagestruktur

- Barnehagestruktur utredes med mål om å innlemme Sel barnehage i Otta barnehage fra 01.08.2025. Etter en grundig vurdering er det funnet grunn for å legge frem i to omganger; et kunnskapsgrunnlag for saken legges frem i desember 2024, og sak om sluttbehandling av barnehagestrukturen blir lagt frem i juni 2025. En slik tidslinje betyr at en eventuell innlemming av Sel barnehage inn i Otta barnehage tidligst kan skje fra januar 2026. Sel kommunestyre behandlet denne saken i sak 77/2024. Sel kommunestyre vedtok å videreføre dagens barnehagestruktur med barnehage både på Sel, Otta og i Heidal.

Kommunale veger

- Det skal utredes nødvendige konsekvensanalyser og kostnadsoverslag for oppgradering av kommunale veger med mål om privatisering. Kommunestyret vil få forelagt en politisk sak om dette i mars 2025.

Kommunal drift

- For å redusere merforbruket innen kommunal drift, ber kommunestyret kommunedirektøren opprettholde stram ansettelsespraksis og at en ønsker å utrede tjenestene innen vaktmestere og renhold med mål om å ytterligere optimalisere driften. Dette arbeidet vil starte opp i april, og skal ledes av prosjektleder organisasjonsanalyse.

Vesentlige inntekts- og utgiftsforutsetninger

Frie inntekter – skatteinntekt og rammetilskudd

Nedenfor er det gitt et kort sammendrag av vesentlige inntekts- og utgiftsforutsetninger for budsjett- og økonomiplanen.

Frie inntekter	2024	2025	Endring
Rammetilskudd	237 198	260 732	23 534
Skjønnsmidler	2 000	1 800	-200
Skatt/inntektsutjevning	210 523	226 684	16 161
Sum frie inntekter	449 721	489 216	39 495

Rammetilskudd og skjønnsmidler for 2025 er lagt inn etter prognose fra statsbudsjettet. Tilleggsbevilgning på kr 5 mrd. fra regjeringen kunngjort den 1. november 2024 er i tillegg innarbeidet med Sel kommune sin andel på kr 4,36 mill.

Skatteinntang og inntektsutjamning er lagt inn etter statsbudsjettets prognose, men det er korrigert kr 4 mill. lavere, fordi Sel kommune har redusert innbyggertall med 107 fra 31.12.23 til 31.07.24. Det forventes ikke at innbyggertallet øker mye igjen fram til telledato for skatteinntekter og inntektsutjevning som er 31.12.2024.

Skatteinntangen i Sel kommune har over tid ligget på ca. 66 % av landsgjennomsnittet.

Lønns- og prisforutsetninger

Lønnsveksten for 2025 er basert på prognoser fra SSB med 4,6 %. Av denne økningen er 2,3 % som gjelder overheng fra 2024 kompensert i rammene til virksomhetene. Det er avsatt 2,3 % på sentral lønnsnett til hovedlønnsoppgjør og glidning. Denne potten blir fordelt til virksomhetene, etter at lønnsoppjøret for 2025 er gjennomført.

Pensjonspremien er budsjettert med 22,5 % i KLP og 8 % i Statens pensjonskasse av pensjongivende lønn. Sel kommune budsjetterer pensjonskostnaden, dvs. premie korrigert for premieavvik.

Fra 2026 er det lagt inn en økning i pensjonskostnadene på bortimot kr 10 mill. Dette skyldes at det i 2024 er vedtatt nye regler for livsvarig AFP for personer som er født i 1963 eller senere. Ny lov trer i kraft fra 2025, og har kun likviditetsmessige konsekvenser første året, dvs. at premien øker, men ikke kostnaden.

Arbeidsgiveravgift er lagt inn med 6,4 %.

Prisjustering Det er gjort individuelle vurderinger på hvert virksomhetsområde og rammene er kompensert som følge av prisvekst.

Eiendomsskatt og utbytte

Skattelisterne fra skatteetaten blir først lagt ut i slutten av november, slik at det fortsatt er usikkerhet knyttet til inntektsanslagene for eiendomsskatt. Dette gjelder formuesverdier på boligeiendommer samt kraftverksbeskatning. Det er totalt budsjettert eiendomsskatteinntekter på kr 28 mill. Dette er en økning på kr 4,6 mill. fra 2024. Økningen gjelder i hovedsak omtaksering av fritids- og næringseiendommer, der det stipuleres en vekst på ca. kr 4,4 mill.

Det er lagt inn økning i utbytte fra AS Eidefoss med kr 1 mill. for hvert år i planperioden. I tillegg er det lagt inn kr 0,5 mill. i utbytte fra Sandbumoen industriselskap kun for året 2025.

Gebyr- og betalingssetser

Gebyrregulativet er en del av budsjettforutsetningene, og fremmes som egen sak med vurderinger knyttet til de ulike områdene.

Risiko – utfordringer

I en stram kommuneøkonomi er evnen til å møte uforutsette hendelser særlig sårbar. Nedenfor er det omtalt risikofaktorer som vil kunne gi kommunen ytterligere økonomiske utfordringer.

Generell risiko for alle virksomheter

Det er fortsatt sårbarhet for virksomhetene knyttet til budsjetttrammene, og det oppleves press i hele organisasjonen for å levere gode nok tjenester innenfor rammen. Det har vært gjort en stor innsats i alle tjenestene, og inngangsfarten til 2025 er redusert vesentlig gjennom 2024. Men det er fremdeles overforbruk. Det er ikke tatt høyde for eventuelle nye oppgaver eller svingninger som måtte oppstå gjennom året.

Renteutvikling

Det er lagt til grunn 4,4 % lånerente på flytende lån i 2025, og noe reduksjon i planperioden. Dette er i tråd med budsjettrenten publisert fra Kommunalbanken i september 2024. Stor usikkerhet rundt hvor fort renten kommer til å gå ned, gjør at det er avsatt en ekstra million kroner i 2025 for bedre å imøtekomme en forsinket rentereduksjon fra Norges bank. Volumet på kommunens lånegjeld er stor, og dette gjør kommunen ekstra eksponert for endringer i rentenivået. Kommunen har rentesikring i form av videre utlån av startlån, renter av ansvarlig lån Eidefoss, lån for selvkostområder, bankbeholdning og fast rente på mye av lånene. I tillegg vil en eventuell renteøkning føre til at pensjonspremien reduseres noe, da kommunen får bedre avkastning på pensjonsmidlene.

Systemkompetanse

Det er stilt store krav til systemkompetanse innenfor databaserte fagsystemer i hele organisasjonen. Systemene genererer utgifter og inntekter til kommunen, og det er knyttet økonomisk risiko til om systemene ikke blir vedlikeholdt og brukt i tråd med lov og avtaleverk. Videre skal systemene gi faglig dokumentasjon og danne grunnlag for ulike rapporteringer. Dette krever ressurser til vedlikehold og

opplæring, slik at en sikrer effektive løsninger og riktige resultater. System innenfor helse og omsorg, kommunale avgifter, innkjøp og økonomi samt skole er områder det må jobbes med for å sikre effektiv organisering og økt kompetanse.

Datasikkerhet må fortsatt ha vedvarende prioritet politisk, i organisasjonen og i det regionale IT-samarbeidet. Orientering om og vurdering av datasikkerheten i Sel kommune skal inngå i årlig melding til kommunestyret.

Uforutsette hendelser

Det er ikke budsjettert med reserver for å takle uforutsette hendelser som flom eller andre klimatiske utfordringer, større ulykker, pandemier og eventuelle rettsaker. Kommunen må møte slike eventualiteter ved bruk av fond. Det er stor usikkerhet knyttet til utviklingen i verdensøkonomien.

Pensjon og lønn

Det er risiko for at reguleringspremie på pensjon kan bli vesentlig høyere dersom lønns- og pensjonsoppgjøret blir høyere enn forutsatt i budsjettet.

Rekruttere, beholde og øke kompetanse

Å rekruttere er trolig den aller største utfordringen Sel kommune står overfor. Kommunedirektøren skal starte prosessen for en revidert arbeidsgiverstrategi. Strategien skal vise vei i et samfunns- og arbeidsliv i stor endring. Den skal synliggjøre hvordan kommunen vil jobbe for å utvikle organisasjonen og de menneskelige ressursene i organisasjonen, for å oppnå kommunens overordna mål. Strategien skal bygge på kommunens verdigrunnlag, og vil danne et grunnlag for holdninger og handlinger for arbeidsgiver og ansatte. Arbeidsgiverstrategien vil også vise retning for kompetanseplanlegging. En overordna kompetanseplan skal bidra til å sikre riktig kompetanse til rett tid, samt bidra til å videreutvikle kommunens medarbeidere.

Oppfølging tilsyn

Kommunen har gjennom året flere tilsyn knyttet til ulike deler av tjenesteproduksjonen og til kommunens bygg og anlegg. I den grad tilsyn fører til avvik og pålegg, kan dette gi økte drifts- og/eller investeringsutgifter.

Kostnader anbud og rammeavtaler

Det er ikke lagt inn reserver som dekker opp for eventuelle kostnadsøkninger som følge av nye anbud og rammeavtaler.

Flyktninger og asylmottak

I budsjettet for 2024 ligger det inne inntekter for ca. kr 28 mill. i integreringstilskudd og vertskommunemidler for asylmottak. Det er helt avgjørende at kommunen må omstille seg raskt og ta ned utgifter tilsvarende når disse inntektene i framtiden vil bli redusert.

Institusjonsplasser

Det er stort press på kommunens institusjonsplasser, og det gjør budsjettet sårbart knyttet til overforbruk av sengeplasser for kommunen ved NGLMS. Dette kan føre til at utskrivningsklare pasienter kan bli liggende lenger på sykehuset enn de skal, noe kommunen kan bli fakturert ekstra for.

Verdibevarende vedlikehold

Rammene på er ikke tilstrekkelige til å holde et verdibevarende vedlikehold på veier, infrastruktur og bygg. Dette kan føre til at skader blir dyrere å reparere enn om vi kunne prioritert å vedlikeholde i forkant.

Været

Brøyting og strøing som er væravhengig, og det er en risiko for at rammen ikke er tilstrekkelig. Det samme gjelder for oppvarming av bygg, om vinteren skulle bli ekstra kald.

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030

[Kommuneplanens samfunnsdel](#) ble fastsatt av kommunestyret 10.12.18, i sak 69/18. Økonomiplanen utgjør kommuneplanens handlingsdel, jfr. Plan og bygningsloven §11-1 fjerde ledd og Kommuneplanen §14-4 femte ledd. Her gjengis status i satsinger, samt mål/tiltak videre i økonomiplanperioden, som bygger opp under delmål i de tre overordna innsatsområdene i kommuneplanens samfunnsdel:

- Verdiskaping og næringsutvikling
- Attraktivitet og bokvalitet
- Folkehelse og livskvalitet

Verdiskaping og næringsutvikling

Delmål i kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030:

- *Natur- og kulturarv som verdiskaper i balanse mellom dagens bruk, og vern for framtidig næringsutvikling og sysselsetting*
- *Bærekraftig infrastruktur som sikrer grunnlag for videre positiv næringsutvikling og bosetting*
- *Videreutvikle skapervilje, kompetanse og mulighet for livslang læring*
- *Otta som knutepunktet og drivkraften i regionen innen næring, helse, utdanning, kultur og samferdsel*
- *En profesjonell og offensiv vertskommune for private og offentlige virksomheter og arbeidsplasser*

Grønt gir for Gudbrandsdalen

Gjennom fire år har kommunene i Gudbrandsdalen bidratt til suksessen i prosjektet «Krafttak for grønn vekst». Prosjektet var et initiativ fra Gudbrandsdal Energi Holding, Eidefoss, Skjåk Energi, SpareBank 1 Gudbrandsdal og SpareBank 1 Lom og Skjåk og ble medfinansiert av alle tolv kommuner i Gudbrandsdalen og Innlandet Fylkeskommune. Skåppå har vært innleid som prosjektleder. Kommunene og fylkeskommunen har stilt med en representant inn i både styringsgruppe og arbeidsgrupper.

Prosjektet er planlagt gjennomført over 3 år, der ett er gjennomført. Prosjekteierne bidrar med kr.1.570.000 kroner per år. Innlandet fylkeskommune har bevilget 1.200.000 kroner til gjennomføring i første prosjektår. Kommunene inviteres med dette inn i det videre samarbeid et med et bidrag på 30.000 kroner hver per år i tre år. Bedrifter fra Sel har vært og er fortsatt med i begge programmene, både Grønt og Gir.

Sandbumoen Industriselskap AS

I ekstraordinær generalforsamling i Gudbrandsdal Slakteri Eiendom AS i sept. 24 gikk Sandbumoen Industriselskap AS inn med 47 MNOK i aksjekapital i Gudbrandsdal Slakteri Eiendom AS. Sandbumoen Industriselskap AS eier dermed 47000 aksjer i Gudbrandsdal Slakteri AS som utgjør 44,76% av aksjene i selskapet.

Sandbumoen næringsareal

Sandbumoen næringsareal er etablert av Sel kommune med tre tomter for næringsetablering. Den ene tomte er under utbygging av Gudbrandsdal Slakteri AS, mens de 2 andre er klare for å legges ut i markedet. Man bør prioritere arbeidsintensive arbeidsplasser på disse tomtene, gjerne sett i sammenheng med etableringen av Gudbrandsdal Slakteri AS.

Bærekraftig infrastruktur som sikrer grunnlag for videre positiv næringsutvikling og bosetting

I forbindelse med ambisjonen om å være en næringsvennlig kommune, er tilgjengelig infrastruktur en viktig forutsetning. Kommuneplanens arealdel synliggjør areal til næringsbebyggelse i alle deler av kommunen. Kommuneplanens arealdel er under revidering med mål om ferdigbehandling i løpet av 2025.

Utbygging av digital infrastruktur har vært et viktig satsingsområde for Sel kommune. Det er gjort et omfattende arbeid for å sikre størst mulig dekningsgrad de siste årene. Alle pågående utbyggingsprosesser forventes ferdigstilt i 2024. Det gjenstår ca. 100 husstander, i hovedsak er dette i Heidal, men også noen spredte boliger i andre deler av kommunen. For store deler av de gjenstående områdene ble Sel kommune innvilget NCOM-støtte i 2024. Anbudsprosess for utbygging er i oppstartsfasen, og utbygging vil tidligst starte våren 2025.

Veier, vann og avløpshåndtering er også viktig for næringslivet. Det er derfor viktig å følge hovedplanene for vei, vann og avløp slik at vi sørger for riktig utbygging- og oppgradering.

Videreutvikle skapervilje, kompetanse og mulighet for livslang læring

Sel kommune har oppnådd gode resultater i sin satsing på pedagogisk entreprenørskap i grunnopplæringen. Regionrådet betaler kontingenten til Ungt Entreprenørskap. Finansiering av drift i 2024 ble gjort innenfor ordinære rammer. Satsingen har ikke vært evaluert etter at ny læreplan trådte i kraft i 2020. I september 2024 la regjeringen fram stortingsmeldingen *En mer praktisk skole – Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn*, Meld. St. 34 (2023–2024). For å tilpasse entreprenørskap i skolen til ny læreplan og nye intensiver fra regjeringen, vil det bli gjennomført en evaluering av satsingen i løpet av 2025 med mål om noe videreføring.

Sel kommunestyre mener det er svært positivt at Innlandet fylkesting vedtok å: «... utrede behov for økonomiske konsekvenser knyttet til etablering internat/hybelhus på Otta...» i tilknytning til Nord-

Gudbrandsdal videregående skole. Sel kommune skal ta ansvar som vertskommune og skal strekke seg langt for å bidra til samarbeid med hjemkommune, fylkeskommune og eventuelle andre aktører.

Næringsvennlig kommune

Kriterier for en næringsvennlig kommune er definert i den kommunale næringsstrategien. Dette er et kontinuerlig arbeid ved alle virksomheter i kommunen. I regi av omstillingsprogrammet Styrk Sel ble det vinteren 2023 gjennomført en forstudie med kartlegging av Sel kommune som næringsvennlig kommune. Styret i Styrk Sel har besluttet at det skal videreføres med et forprosjekt. Forprosjektet har startet i november 2024, og vil være ferdigstilt i juni 2025 med forslag til hovedprosjekt. Forprosjektet vil kreve en prosjektleder i ca. 30 % stilling.

Sel kommune er i forslag til statsbudsjett ikke tilgodesett med midler til kommunalt næringsfond i 2025.

Det har de siste årene vært gitt støtte til ulike partnerskap/samarbeid for næringsutvikling. Formannskapet behandlet og godkjente i sak 114/23 videreføring av partnerskapsavtalen med Skåppå AS for 2024-2026.

Samarbeidsavtalen med Otta handels- og næringsforening - OHNF, er reforhandlet i 2021 med årlig tilskudd på kr 0,1 mill. Avtalen går til og med 2024, og foreslås forlenget i 2025.

Det er vesentlig å fremme informasjons- og omdømmearbeid fremover. Sel kommune er opptatt av å bygge et godt omdømme gjennom nærhet til våre innbyggere. Dette må være tuftet på profesjonalitet og nøkternhet. Det er satt av kr 50 000 til profileringsarbeid i 2025, med mål om god omdømmebygging samt å profilere våre tjenester gjennom synlighet, relasjonsbygging og dialog.

Attraktivitet og bokvalitet

Delmål i kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030:

- *En offensiv og inkluderende kommune som tiltrekker seg nye innbyggere*
- *Ha gode service- og tjenestetilbud tilpasset økonomisk bærekraftige rammer*
- *Sikre god bokvalitet, levende og bærekraftige lokalsamfunn*
- *Sel som trygt og robust lokalsamfunn som tar samfunnsikkerhet og beredskap på alvor*

Sel har en ambisjon om å være en attraktiv bokommune. Det er viktig for kommunen å

- øke tilflytting.
- redusere fraflytting gjennom å legge til rette for å etablere arbeidsplasser.
- redusere fraflytting gjennom å planlegge realistisk slik at tjenestene blir gode og treffsikre for de som allerede bor i kommunen vår.

Kommunen må gjøre seg attraktiv for den yrkesaktive aldersgruppen med høy kompetanse, barnefamilier og personer i etableringsfasen. Bosetting av flyktninger bidrar positivt til innbyggertallet, og er et potensiale til å bygge et godt og trygt inkluderende flerkulturelt samfunn.

Arbeidsplasser må finnes i nærheten, og det må være gode tjenestetilbud innen helse, barnehage og skole, tilgang på boliger, byggeklare boligtomter samt et bredt tilbud innen kultur og sosiale møteplasser. Otta barnehage ble tatt i bruk fra april 2024.

Godt informasjonsarbeid er en viktig faktor i å framsnakke kommunen, og gjennom det gjøre bo- og tjenestekvalitetene kjent utover kommunegrensene. Teknologisk utvikling og bruk av sosiale medier har i stor grad endret våre kommunikasjonsmåter. Vi kan nå ut til langt flere enn tidligere, raskere og på flere plattformer enn før. Dette fordrer intern informasjonskompetanse. Det skal ses på mulighet for å skaffe en slik kompetanse til kommune gjennom Internshipordningen.

En kunnskapsbasert tilnærming til utvikling av tjenesteproduksjonen

Kommunen bruker aktivt tilgjengelige data fra undersøkelser i regi av interesseorganisasjoner, nasjonale statistikker som KOSTRA, kommunebarometer og Statsforvalterens kommunebilder i planlegging, rapportering og faglig drøfting. De obligatoriske brukerundersøkelsene hjemlet i særlovgivning, brukes også aktivt eksempelvis i tilstandsvurdering. Forvaltningsrevisjoner i regi av kontrollutvalget og resultat av tilsyn knyttet til særlovgivning vil også være viktige grunnlag for læring og kvalitetsutvikling.

Sikre god bokvalitet, levende og bærekraftige lokalsamfunn

Sel kommunestyre vedtok i 2024 boligpolitisk plan. Den boligpolitiske planen konkretiserer en del føringer gitt i kommuneplanen. Denne har overordnede retningslinjer for arealbruk til næringsareal, boligbygging og fritidsbebyggelse. Kommuneplanens arealdel er f.t. under revisjon, og her vil det bl.a. bli drøftet problemstillinger rundt tomtereserver i og nær Otta sentrum, sett opp mot føringer om jordvern. I tillegg til Otta by har kommuneplanen ambisjoner om å legge til rette tomter for boligbygging i Heidal, på Sel og Sjoa.

Godt boligsosialt arbeid krever innsats på tvers av sektorer og fagområder, og handler om alt fra arealplanlegging, nærmiljøtiltak, tilstrekkelig antall egnede boliger, forsvarlige og tilgjengelige tjenester og oppfølging i bolig, til muligheter til aktiviteter og arbeid for å kunne delta aktivt samfunnet. Den nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken 2021-2024 peker på fire hovedmål for arbeidet:

- Flere skal kunne eie egen bolig
- Leie skal være et trygt alternativ
- Sosial bærekraft i boligpolitikken
- Tydelige roller, nødvendig kunnskap og kompetanse

Gamle Otta skole-tomta er regulert til boligformål, og er et prosjekt hvor det jobbes konkret for å innfri de fire nasjonale kulepunktene. Sel kommune er nå i gang med konseptutviklingskonkurransen, der Sel kommune har hatt god bistand av LUP (Leverandørutviklingsprogrammet), Husbanken og Innlandet fylkeskommune i prosessen. Det er ikke vedtatt bygge- og deleforbud i Otta sentrum, men en oppstart av utbygging på skoletomta er likevel ikke aktuell før prosjekteringsarbeidet for flomsikring av Otta sentrum er ferdig. Det er derfor viktig å bruke tida frem til prosjekteringen og gjennomføring av flomsikringen er ferdig, slik at en er så godt forberedt som mulig til å starte opp med hensiktsmessige utviklinger av området da. En riktig utvikling av tomta til Gamle Otta skole er et

viktig ledd i arbeidet for å sikre god bokvalitet, levende og bærekraftige lokalsamfunn. I tillegg er dette spennende i utvikling av bybildet.

Sel som trygt og sterkt lokalsamfunn som tar samfunnssikkerhet og beredskap på alvor

Kommunen har et ansvar både for å forebygge alvorlige ulykker og begrense skadene ved kriser og katastrofer. Sentrale elementer i dette arbeidet er gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser, samt søkelys på god beredskap gjennom øvelser. Det er viktig at vi planlegger slik at vi ikke gjør krisen større enn at vi klarer å håndtere den.

Gjennom øvelser får kommunene anledning til både å kvalitetssikre kriseplaner, og forbedre egen krisehåndteringsevne. Regelmessige øvelser er en betingelse for å gjøre kommunen beredt til å håndtere kriser i 2025 og videre i økonomiplanperioden.

I tillegg til analyser, planverk og øvelser, har kommunen de siste årene hatt hendelser som har satt beredskapen på prøve, men også bidratt til å styrke den helhetlige kompetansen både i kommuneorganisasjonen og lokalsamfunnet ellers.

Totalberedskap gjennom regional beredskap

NATO har utarbeidet "The Seven Baseline Requirements" som kommunene må forholde seg til, herav forventning om:

- a. Å sikre kontinuitet for styresmaktene og kritiske offentlige tjenester.
- b. Å sikre robuste sivile kommunikasjonssystemer

Rådende sikkerhetsutfordringer påvirker enkeltpersoner, befolkningsgrupper, offentlige virksomheter, store og små bedrifter, og demokratiske prosesser og institusjoner. De utfordringene som kommunene står overfor, er av en annen karakter enn beredskapsarbeidet har vært tuftet på tidligere i form av mer tradisjonelle ulykker relatert til for eksempel vei/bane.

Overordnede myndigheter ber kommunene nå om å styrke motstandsevnen der en trusselbasert «føre var»-tilnærming er viktig. Dette innebærer å iverksette tiltak som beskytter oss før skaden inntreffer. For å løfte dette arbeidet er det behov for å etablere en regional beredskapskoordinator i 100% stilling fra 1.halvår 2025. En slik stilling vil blant annet ha ansvar for systemarbeid som regional ROS, regional beredskapsplan og samordning av regionale samarbeidsaktører, med Dovre kommune som vertskommune. En slik styrking av det regionale beredskapsarbeidet vil samordne og styrke den regionale motstandsevnen.

Kommunal beredskap

Kommunen må tilstrekkelig beredskap for ekstremvær og naturhendelser. Sel kommune skal ha et særlig blikk på dette gjennom all planlegging og tiltak etter plan og bygningsloven. Erfaringer fra ekstremværet «Hans», viser at kommunen er god på å håndtere selve krisa, og informasjonsarbeidet fungerer godt. Samtidig blir det tydelig at kommunen mangler ressurser til å følge opp tiltak i etterkant av hendelsen. Det skal derfor på plass en stillingsressurs som skal ha ansvar for tilsyn av sikringsverk, utbedring og nye sikringer mot bl.a. flom og ras. Denne stillingen blir lyst ut før jul 2024.

Folkehelse og livskvalitet

Delmål i kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030:

- *Ha en nullvisjon mot frafall i videregående opplæring – alle barn og unge med i Sel*
- *Ha tilbud som dekker individuelle behov, sikrer inkludering og stimulerer til samfunns- og arbeidsdeltagelse uavhengig av livsfase og bakgrunn*
- *Sikre innbyggerne en god og verdig alderdom, der det stimuleres til god egenomsorg og tilbys helsefremmende og forebyggende tjenester*
- *Sikre gode fysiske og miljømessige forhold og stimulere til sunn livsstil*
- *Som regionens største arbeidsgiver, være attraktiv og framtidsretta*

Innbyggerne er kommunens viktigste ressurs. God folkehelse og opplevd livskvalitet er en av de viktigste forutsetningene for verdiskaping. Folkehelse omfatter befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning. Sel kommune har siden 2018 jobbet systematisk med tverrfaglig tidlig innsats med riktig hjelp til rett tid for barn, unge og familier. Dette skal bidra til at barn og familier får riktig hjelp til riktig tid også i økonomiplanperioden. Nord-Gudbrandsdalsregionen har sammen utarbeidet en felles strategi for forebyggende oppvekstarbeid for barn og unge. Strategien skal være retningsgivende for Sel kommune sin forbyggende plan. Planen vil komme til politisk behandling i løpet av 4. kvartal 2024.

Gjennomføringsgrad videregående skole

I dialogmøte hver høst rapporterer Innlandet Fylkeskommune til kommunene om bl.a. gjennomføringsgrad i videregående skole. Fylkeskommunen har ikke gjennomført dialogmøte høsten 2024. De har opplyst om at tallene for 2024 ikke er klare pr. 01.11.2024. Derfor vises det her til dialogmøtet høsten 2023 der det ble lagt fram tall for årene 2020, 2021 og 2022, som viser at i gjennomsnitt 92,5 % av elevene i Sel kommune fullførte og besto videregående utdanning på normert tid disse årene. Selv om dette er en økning fra tidligere år, er det ikke i tråd med nullvisjonen. Statistikken sier ikke noe om årsaken til at ikke elever fullfører, eller om det er elever som brukte lengre tid enn normert tid på å fullføre. Tallene viser at det er viktig at barnehagene og skolene har tilstrekkelig med ressurser til å forebygge fravær og frafall, tilpasse og tilrettelegge opplæringen og til å bygge trygge og gode barnehage- og skolemiljø som fremmer inkludering, mestring og læring. Nye tall blir lagt frem for kommunestyret så snart disse forekommer.

Aktivitetsplikt

Kommunen er forpliktet til å gi tilbud etter Lov om sosiale tjenester § 20. NAV ivaretar oppgaver knyttet til Lov om sosiale tjenester.

Inkludering og stimulering til samfunns- og arbeidsdeltakelse

Sel er et flerkulturelt samfunn med innbyggere fra ca. 40 land. Våren 2022 økte bosettingstakten på flyktninger som følge av krigshandlinger i Ukraina. Sel kommune var av de kommunene som tidlig tok imot flyktninger. Et mer urolig verdensbilde medfører at NAV må forberede seg både på økt flyktningestrøm og økt etterspørsel etter økonomisk sosialhjelp.

Sel kommune skal jobbe aktivt for å implementere resultat av prosjektet «flyktning som ressurs» opp mot egen virksomhet og ut i samfunnet for øvrig.

Fremtidens helse- og omsorgstilbud

KOSTRA og øvrige ressursanalyser innenfor helse og omsorg tilsier en forventning om økt press på helsetjenestene fremover. Endringen sees i sammenheng med demografi, økende levealder, sykdomsutvikling og færre i yrkesaktiv alder. I tillegg til ressursvridning i tråd med demografisk utvikling, er det behov for å effektivisere omsorgstrappen for å møte framtidens tjenestebehov. Både strukturendring og dreining av tjenestenivået fra institusjon til heldøgns omsorg (HDO) anses fortsatt som nødvendig. Når det gjelder aktivitetsendring knyttet til drift av pleie og omsorg i økonomiplanperioden, vises det til omtale under *rammeområde 3*.

Utviklingen knyttet til framtidens helse- og omsorgstilbud krever samla sett innsats både på folkehelse og på økt krav om egenomsorg, tidlig innsats og mestring uavhengig av aldersgrupper. I tillegg til økte ressurser til eldreomsorg, er tverrfaglighet, samhandling med frivillig lag og foreninger og velferdsteknologi viktige elementer i videre arbeid i økonomiplanperioden.

Attraktiv og framtidens arbeidsgiver

Sel kommune er regionens største arbeidsgiver. Kommunens ansatte er de viktigste ressursene for å levere gode tjenester til kommunenes innbyggere. Overordnet arbeidsgiverpolitikk 2019-2022 ble behandlet i kommunestyret 10.12.18. Prioriterte arbeidsgiverpolitiske innsatsområder er:

- Arbeidsmiljø og nærværarbeid – helse, miljø og sikkerhet
- Rekruttering
- Kompetanse og innovasjon
- Mangfold og inkludering
- Lønnspolitikk

Arbeidsgiverstrategien vil revideres i 2025. Situasjonen i arbeids- og boligmarkedet med lav arbeidsledighet, urbanisering til bynære områder, vår egen demografiske utvikling, samt vårt eget kompetansebehov på kort, mellomlang og lang sikt utfordrer oss.

Partsarbeid både overordna og gjennom miljøgrupper i den enkelte virksomhet vil fortsatt ha prioritet videre i planperioden. Internopplæring for virksomhetsledere og avdelingsledere innenfor prioriterte, arbeidsgiverpolitiske innsatsområder prioriteres for å videreutvikle kompetanse, lik personalforvaltning og praksis.

Både barnehage, grunnskole, barnevern og helse/omsorg har nasjonale tilskuddsordninger knyttet til formell kompetanseheving. Dette er blant annet begrunnet i nasjonale kompetansekrav hjemlet i lov/forskrift. Sel kommune vil aktivt søke om videre tilskudd i økonomiplanperioden.

Sel kommune skal være aktiv i IA-arbeid og kontinuerlig vurdere restkapasitet til ansatte som er helt eller delvis utenfor arbeid.

Sel kommune som lærebedrift

Tiltaket er i økonomiplanperioden videreført med 12 løpende lærekontrakter. Sel kommune har i dagåtte lærlinger innen fagene helsearbeider, barne- og ungdomsarbeider og IKT-servicefag. Det er utfordrende å rekruttere til enkeltfag, både som følge av synkende elevtall og det faktum at tilbud sentraliseres (eksempel IKT). I tillegg til lærlinger med ungdomsrett, er det viktig at lærlingeordningen også kan brukes til andre målgrupper. Kommunen vil derfor legge til rette for å ta inn fire lærlinger uten ungdomsrett til lærekontrakter innen helse. I tillegg til å kvalifisere framtidig arbeidskraft, skal dette legge til rette for å bidra til bedre inkludering sosialt, språklig og kulturelt samt redusere mulig utenforskap. Lærlinger uten ungdomsrett utløser et lavere basistilskudd enn ordinære lærlinger, og læreløpet kan mulig sett bli noe lengre (og derved økt kostnad). Det er mulig å motta økt tilskudd etter gitte vilkår, og kommunen vil jobbe aktivt for å øke den eksterne finansieringen av disse lære plassene. En mulig økning av ekstern finansiering er ikke hensyntatt i budsjettet.

Internship (Praktikantplass)

Sel kommune har hatt internshipstillinger de to siste årene. En intern er en student i siste år av en bachelor eller mastergrad som søker sommerjobb med relevant faginnhold. Ordningen skal være vinn-vinn for begge parter: studenten får relevant praksis, og arbeidsgiver får tilført verdifull kompetanse en periode. Tilbakemeldingene fra studentene har vært gode, og produktene studentene utarbeidet har hatt verdi for organisasjonen. Tiltaket er også en viktig del i en rekrutteringsstrategi for fremtidig rekruttering. Alle som har hatt internshipstillinger i Sel har gitt tilbakemelding om at de fant kommunal sektor mer spennende enn forventet, og at de gjerne kan tenke seg å jobbe i kommunesektoren etter endte studier. Sel kommune har meldt inn ønske om 3 studenter også for året 2025. Tiltaket finansieres innenfor tildelt ramme.

Planstrategi og planarbeid

Plan- og bygningslovens § 10-1 slår fast at kommunen skal utarbeide og vedta en planstrategi senest ett år etter konstituering av nytt kommunestyre. Planstrategien er en prioritering av planarbeidet i neste 4-års periode med hovedvekt på samfunnsutvikling, arealbruk og de ulike sektorenes planbehov. Forberedelse til planstrategiarbeidet i kommende periode ble gjort gjennom kommunestyresak 23/4. Planstrategien for 2024-27 ble lagt på høring i november 2024, og skal vedtas i desember 2024.

Samfunnsmedisin og miljøretta helsevern

Samfunnsmedisin og miljøretta helsevern er et stort og viktig arbeid i alle kommuner. Dette er oppgaver som ligger til kommuneoverlegerolla. Sel kommune har en ramme på 0,5 årsverk til kommuneoverlegerollen. 6K-kommunene ønsker å utrede om det vil være hensiktsmessig å etablere en regional enhet for samfunnsmedisin og miljøretta helsevern, med mål om etablering i 2026. Typiske oppgaver for en slik enhet vil være å utvikle felles strategier, planer og rutiner innen folkehelse som omfatter biologisk, fysisk, kjemisk og psykososialt miljø, smittevern og tilsyn innen miljøretta helsevern.

Interkommunalt samarbeid, vertskommuneansvar, selskapsavtaler og kirkelig fellestråd

Interkommunale tjenester generelt

Et godt regionalt samarbeid er viktig for å produsere gode kommunale tjenester. Sel kommune har vertskommuneansvar for flere interkommunale tjenester. Kommunestyret vedtok i sak 71/23 Viljeserklæring og håndbok for interkommunale samarbeid. Viljeserklæring og håndbok er verktøy som bidrar til økt regional samhandling og forståelse av drift rundt interkommunale tjenester.

Samarbeid mellom Sel og Vågå kommuner

Sel kommunestyre ga kommunedirektøren bestilling om å se på potensiale for nye samarbeid mellom Sel og Vågå kommuner. Arbeidet med å utrede dette startet opp i februar 2024, og munnet ut i et likelydende vedtak fattet i KS sak 24/59. Kommunedirektørene i Vågå og Sel arbeider videre med disse områdene, som legges frem i politisk sak i 2025.

-utredning av felles kulturskole, felles økonomi og personal

-byggesak og tilsyn, plan og miljø med landbruk og hele rammeområde 3 med felles kommunalsjef.

Målet er å finne samarbeid som reduserer sårbarhet i tjenesteproduksjonen i tillegg til å kraftsamle for å legge til rette for sterkere fagmiljø og attraktive arbeidsplasser. Arbeidet med utredningene er i gang med mål om å legge frem politisk sak i begge kommunestyrene i innen juni 2025. Det ventes at igangsetting av eventuelle nye samarbeider innen 1.1.26.

NGLMS (Nord-Gudbrandsdal lokalmedisinske senter) og øvrig helsesamarbeid

Utvikling av lokalmedisinske sentre er en forutsetning for ny sykehusstruktur i Innlandet, i tråd med Nasjonal sykehusplan. NGLMS har en sentral rolle, og legger til rette for tilgang og utvikling av det desentraliserte spesialisthelsetjenestetilbudet i regionen. Ulike helsereformer, nasjonal sykehusplan og primærhelsemeldingen medfører oppgaveforskyvning og økt behov for desentralisering av spesialisthelsetjenester. Dette betyr raskere utskriving fra sykehus, og et økende behov for spesialisert kompetanse innenfor flere fagfelt på NGLMS.

Det ble i 2021 gjennomført en utredning av spesialisthelsetjenestetilbudet ved NGLMS i samarbeid med SI som konkretiserte utviklingsmålene. Høsten 2024 er det igangsatt et evalueringsarbeid knyttet til dette. Målet er at evalueringen ferdigstilles siste kvartal 2024, og at resultatene vil legge et grunnlag for videre utvikling og samarbeid med SI fremover.

Etter gjennomført forvaltningsrevisjon av helsesamarbeidet ved NGLMS våren 2022, har det blitt utarbeidet en egen lukkeplan for de 16 forbedringspunktene som ble fremlagt i felles kontrollutvalg. Arbeidet har pågått kontinuerlig. Mange forbedringspunkter er ferdigstilt og videre arbeid fortsetter inn i 2025. Det rapporteres systematisk på dette arbeidet i INSAM.

Barnevern

Tjenesten er et vertskommunesamarbeid mellom kommunene Sel, Vågå, Lom og Skjåk med Sel som vertskommune. Oppvekst- og barnevernsreformen gir den kommunale barneverntjenesten andre oppgaver og større ansvar. Regionen har de siste årene jobbet tverrfaglig med å styrke samhandlingen mellom de ulike tjenestene som arbeider med barn/unge/familier for å skape laget rundt barnet, og for å forsøke å unngå at barn og familier får behov for omfattende hjelp. Det samlede volumet i barneverntjenesten er ikke økende, men det er gjennomgående at de sakene barnevernet arbeider med er alvorligere og mer komplekse.

Barneverntjenesten har også ansvar for den regionale døgnbaserte barnevernberedskapsvakta. Sel kommune er vertskommune.

Gudbrandsdal krisesenter IKS

Sel kommune betaler iht. selskapsavtalen tilskudd til et felles krisesenter for kommunene i Gudbrandsdalen, lokalisert til Lillehammer. Dette er synliggjort under kommunalsjef helse, og tilbudet videreføres.

GiAx AS

Sel kommune betaler iht. avtale for tilrettelagt arbeid. Dette supplerer rammen for aktivitetssenteret som er organisert under Tiltak for funksjonshemmede - TFF. Flere av eierkommunene har høsten 2024 gjort vedtak om å gå ut av GiAx, og det er fremdeles usikkert hvordan dette vil påvirke Sel kommune sin eierandel i fremtiden.

Innkjøp

Kommunal innkjøpsstrategi ble vedtatt av kommunestyret i sak 8/18 i møte den 19.03.2018. Felles innkjøpskontor for kommunene i Nord-Gudbrandsdal avvikles 31.12.24, og innkjøpssamarbeidet i 6K vil reorganiseres fra 1.1.25 ved at kommunen inngår i innkjøpssamarbeidet Abakus AS. Dette vil styrke kontinuitet, kvalitet og forutsigbarhet. Innkjøpsstrategien vil revideres som en følge av endringen.

PPT – pedagogisk psykologisk tjeneste

Pedagogisk-psykologisk tjeneste i Nord-Gudbrandsdal er et regionalt tilbud med hjemmel i Opplæringsloven § 11-3 og Lov om barnehager § 33. Sel er vertskommune for den regionale tjenesten. PPT styrker kompetansen gjennom ansatte som tar videreutdanning innenfor logopedi og spesialpedagogikk med vekt på rådgivning og endringsarbeid. Dette er i tråd med mandatet til PPT med tanke på å styrke det forebyggende arbeidet og bistå skoler og barnehager med kompetanse- og organisasjonsutvikling, med mål om at flere barn skal oppleve mestring og god utvikling i fellesskapet.

Regional gjeldsrådgiver

Sel kommune har vertskommuneansvar for den regionale tjenesten som gjeldsrådgiver i Nord-Gudbrandsdal. Alle kommunene i Nord-Gudbrandsdalen nytter tjenesten. Sosiale utfordringer i Sel

viser seg i etterspørselen etter bistand i saker med alvorlige gjeldsproblematikk. Sakene er oftest komplekse, og etterspørselen er økende. Det legges ikke opp til aktivitetsendringer i økonomiplanperioden.

Landbruk

Landbrukskontoret har ansvar for jord- og skogbruk i Sel og Vågå. Vågå er vertskommune. Landbrukskontoret har og ansvar for klinisk veterinæravakt. Det legges ikke opp til aktivitetsendringer i økonomiplanperioden.

Sekretariatet for kontrollutvalgene og revisjon

Sekretariatet for kontrollutvalgene i Nord-Gudbrandsdal er lagt til Sel som vertskommune. Det legges ikke opp til aktivitetsendringer i økonomiplanperioden.

Revisjon: Budsjettforslaget fra Kontrollutvalget i Sel er innarbeidet i rammeområde 1. Kostnader til revisjon bygger på oppdragsavtalene med Innlandet Revisjon. Oppdragsavtalene skiller på timer til regnskapsrevisjon, bestilte tjenester (forvaltningsrevisjon) og møtevirksomhet.

Interkommunalt politisk råd for Nord-Gudbrandsdal

Samarbeidsavtale om interkommunalt politisk råd i Nord-Gudbrandsdal hjemler de faste, økonomiske forpliktelsene for Sel kommune. Sel kommune sin andel inn i IPR for 2025 er kr 867 000.

RegionData

RegionData sitt budsjett for 2025 dekker lisenser, full bemanning og drift. Sel kommune sin andel utgjør kr 5,6 mill. til driftsformål. Omtale av investering for RegionData ligger i [investeringsdelen](#). Det pågår prosess for å endre selskapsform og organisering til vertskommunesamarbeid etter kommunelovens 20-1. Endringen skal besluttes i alle de deltakende kommunestyrene innen utgangen av 2024.

Sel kirkelige råd

Tilskudd til Sel kirkelige råd er lagt inn med kr 6 715 000 i 2025. Dette er en økning på kr 409 000 fra 2024. Kompensering av deflator utgjør kr 259 000. I tillegg er det bevilget kr 150 000 til mindre tiltak som har vært utsatt grunnet økonomi. Investeringstiltak er synliggjort under investeringsdelen av budsjett- og økonomiplanen.

GDPR

Sel kommune gikk inn i det interkommunale samarbeidet i 2023. GDPR er et krevende fagområde, og det er viktig for kommunen å opprettholde tilstrekkelig faglig kvalitet på det overordna personvernarbeidet. Lesja kommune er vertskommune for samarbeidet.

Sel brann og redningsvesen

Sel kommunestyre ba i sak 23/104 kommunedirektøren inngå et forpliktende samarbeid med Vågå kommune slik at de to brann- og redningsvesenene til enhver tid oppfyller brannordningen i de respektive kommunene. Avtalen skal evalueres innen juli 2025.

NGR

NGR er et interkommunalt selskap med Sel, Lom, Skjåk, Vågå, Dovre og Lesja. Selskapsavtalen ble sist revidert i 2018.

Selskapet har som mål å drive miljømessig, teknisk og økonomisk forsvarlig avfallsdisponering i eierkommunene. Selskapet skal sørge for så lavt klimautslipp som mulig.

Kommunepsykolog

Felles kommunepsykolog mellom Sel er et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 20-2, med Dovre som vertskommune. Oppgavene er primært på systemnivå og det er lagt opp til samhandling med kommunepsykologen i Ottadalen for å bidra til helheten i regionen. Rammen er videreført og kompensert for lønns- og prisvekst.

Kap. 2 Rammeområdene

Rammeområde 1 – Sentralt og felles

- Kommunedirektøren med stab
- Næring
- Fellestjenester: Personal, lønn, arkiv, politisk sekretariat, økonomi og IKT.
- NAV Sel, inkludert flyktningtjenesten

Kommunedirektøren

Rammeområde 1 er kompensert for lønns- og prisvekst. Det er innarbeidet midler til valg.

En miljøfyrtårnsertifisering skal redusere miljøbelastningen, stimulere til grønn omstilling og øke konkurransekraften. For å lykkes med det grønne skiftet, mener en det er hensiktsmessig at Sel kommune går inn på denne ordningen. Dette vil i første omgang omhandle Sel rådhus.

Næring

Næringsarbeid er ikke en lovpålagt tjeneste. Oppfølging av tiltak i næringsstrategien videreføres. Næringsfondene er på et svært redusert nivå.

Nasjonalparkriket reiseliv AS – NPR

Høsten 2024 er Nasjonalparkriket Reiseliv AS besluttet nedlagt, og Rada Reiseliv Sa tar over som destinasjonsselskap.

Rada Reiseliv SA

Visit Mjøsa, Visit Lillehammer og Nasjonalparkriket Reiseliv (NPR) har over lengre tid arbeidet med å

etablere et nytt reiselivsselskap for områdene knyttet til de ulike destinasjonsselskapene. Selskapet får det administrative navnet Rada Reiseliv SA. Som en direkte konsekvens av denne sammenslåingen er det besluttet å legge ned Nasjonalparkriket Reiseliv AS. I kommunestyre 28.10.2024 ble det vedtatt at Sel kommune ikke skal gå inn på eiersiden av selskapet på nåværende tidspunkt. En eventuell oppdragsavtale for 2025 med Rada Reiseliv AS vil bli lagt fram for politisk behandling når denne foreligger. Det er budsjettet med kr 0,2 mill. i tilskudd for 2025.

Otta handels- og næringsforening:

Gjeldende avtale med OHNF går ut i 2024. Avtalen foreslås forlenget i 2025, med et årlig tilskudd på kr 0,1 mill. som finansieres ved bruk av utviklingsfondet.

Styrk Sel

Kommunestyret vedtok i sak 77/20 den 16. desember 2020, en 6-årig gjennomføringsfase, og søkte Innlandet fylkeskommune om status som omstillingskommune. Finansieringen av omstillingsarbeidet fordeles med 2/3 fra fylkeskommunen og 1/3 fra Sel kommune. I tillegg kommer midler fra Innovasjon Norge. Det er lagt opp til brutto budsjett på kr 3,75 mill. årlig til og med 2026, fordelt på Sel kommune og Innlandet fylkeskommune (statlige omstillingsmidler). Overføringen av statlige omstillingsmidler fra Innlandet fylkeskommune utgjør kr 2,5 mill. årlig. Årlig egenandel for Sel finansieres slik:

Aktivitet 2023-2026	2025	2026	2027	2028
Omstillingskommune egenandel	1 250 000	1 250 000	0	0
Bruk av fondsmidler egenandel omstillingskommune	- 250 000	- 250 000	0	0

For 2023-2026 er bruk av fondsmidler relatert til felles disposisjonsfond.

Interkommunalt politisk råd for Nord-Gudbrandsdal

Tilskudd til Regionrådet er lagt inn iht. mottatt oppsett - med kr 867 000 der kr 503 000 finansierer drift og kr 240 000 dekker Sel kommunes del av partnerskapsfond. Sel kommune forventer at det blir sett på effektivisering i forbindelse med utarbeidelse av ny strategiplan, i tråd med effektiviseringskrav i andre områder i kommunen.

Fellestjenester/stab

Rammen er økt for disse områdene: IKT, valg, sosiale utgifter på lærlinger, kontrollutvalget, revisjon og kirken.

Sårbarhet i tjenesten vurderes å være relativt stor, og kommunen ser etter samarbeidsmuligheter med Vågå kommune for blant annet å redusere sårbarhet, sikre kvaliteten på tjenesteleveransen og skape attraktive kompetansemiljøer.

Organiseringen av det interkommunale samarbeidet om innkjøp/anskaffelser endres fra 01.01.2025. Budsjettrammen videreføres. Det interkommunale samarbeidet (6k) Felles Personvernombud videreføres.

Det er lagt inn en kostnadsramme for gjennomføring av Stortingsvalg 2025.

NAV Sel inkl. tjenester for flyktninger

NAV erfarer økt etterspørsel med stor press på både økonomisk sosialhjelp og utbetalinger til introduksjonsstønad. Både sosialtjenesten og introduksjonsprogrammet er lovpålagte tjenester og ytelser. Et mer urolig verdensbilde medfører at NAV må forberede seg både på fortsatt stor flyktingestrøm og etterspørsel etter økonomisk sosialhjelp.

Det helhetlige oppfølgeransvaret i NAV, inkl. bruk av statlige ressurser og virkemidler og Husbankens ordninger, er svært viktig for å kunne lykkes med å gjøre brukerne selvberget og kunne leve et verdig liv.

Temaet barn i lavinntektsfamilier har stor politisk oppmerksomhet. Ved vurdering og utmåling av økonomisk sosialhjelp er NAV lovmessig, og med veiledning fra Statsforvalteren, pålagt å ta særskilt hensyn til barn der søkere har omsorg. Plan for arbeid mot barnefattigdom ligger inne i planstrategien i 2025. Det er godt samarbeid mellom NAV og barnevernet, avd. for rus og psykisk helse, DPS og andre omkring denne målgruppen.

For å forebygge utenforskap skal administrasjonen søke midler til prosjektstilling for å få unge mellom 16-30 år tilbake i arbeid.

Det er ingen aktivitetsendring i budsjettammen til NAV i 2025. Framover i planperioden er utgiftene tatt ned på grunn av nedtak av flyktingemidler. Det er avgjørende at virksomheten tar ned utgifter i takt med inntektsbortfall.

Rammeområde 2 – Oppvekst

- Kommunalsjef oppvekst og utdanning
- Kultur
- Grunnskolene: Heidal skule, Otta skole inkl. Den Norske fjellskolen Høvringen og Otta ungdomsskole inkl. Otta læringscenter
- Kommunale barnehager: Heidal barnehage, Sel barnehage og Otta barnehage
- PPT Nord-Gudbrandsdal
- Barnevernstjenesten for Sel, Vågå, Lom og Skjåk

Rammen for rammeområdet økes i 2025 med 12 % sammenlignet med rammen for 2024. Det er kompensert for økte lønns- og pensjonskostnader, prisvekst, økning i skysstutgifter og økt sats for tilskudd til private barnehager. Økningen skyldes i tillegg innlemminger i rammetilskudd for gratis SFO for 3.trinn og reduksjon i foreldrebetaling i private og offentlige barnehager. Til tross for rammeøkningen, er virksomhetenes handlingsrom marginalt. Dette skyldes et forventet lavere utgiftsbehov i aldersgruppen 0-15 år som følge av beskrevne demografiendringer. Med mål om å

skaffe virksomhetene et bedre økonomisk handlingsrom enn det de erfarer å ha i dag, må det derfor arbeides kontinuerlig innenfor alle tjenestene for å finne tiltak og tilpasse driften til tildelte rammer.

Kommunalsjef

Rammen til kommunalsjefen er kompensert for økte skyssutgifter som følge av prisvekst. Videre er rammen kompensert for økning i tilskuddet til private barnehager. Økningen i tilskuddet skyldes lønns- og prisvekst, pensjon og at det er flere barn under tre år og færre barn over 3 år sammenlignet med 2024. Tilskuddssatsen for barn under 3 år er tilnærmet dobbelt så stort som for barn over 3 år.

MOT i Sel: Høsten 2023 ble det gjort en evaluering av MOT i Sel, der kommunestyret i sak 2023/107 vedtok å videreføre MOT i Sel. En ser at det er krevende for skolene å gjennomføre programmene “Skolen som samfunnsbygger” og “SUPER!!” samtidig som skolene er i et omfattende endringsarbeid knyttet til Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. I årsmøtet for MOT i Sel den 15.11.2024 vart det gjort en vurdering av videre MOT-arbeid i Sel kommune. Konklusjonen ble å videreføre MOT-arbeidet i Sel gjennom programmene «Robust Ungdom» og SUPER!!

Skoleskyss: Rammen er kompensert med kr 0,5 mill. Skyssutgifter for elever fra asylmottaket blir kompensert gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet.

Driftstilskudd private barnehager: Rammen er kompensert som følge av økte satser og redusert foreldrebetaling.

Kultur

Rammen til kultur videreføres med kompensasjon for lønns- og prisvekst. I 2025 ønsker kulturavdelingen å videreutvikle Aktivitetshuset og biblioteket som møteplasser for barn og unge. I tillegg vil appen *Ung i Sel* bli tatt i bruk. Dette gjøres innenfor tildelt ramme. Det er ikke aktivitetsendringer ut over dette.

I tråd med likelydende vedtak i kommunestyrene i Vågå og Sel, er det satt i gang utredningsarbeid knyttet til felles kulturskole Sel-Vågå. Politisk sak legges fram i løpet av 2025.

Grunnskole

Det er en liten oppgang i elevtall i grunnskolene i Sel fra 2024 til 2025. Dette skyldes økning ved Otta skole og Otta ungdomsskole som følge av bosetting av flyktninger og grunnskoletilbud til elever på Dovregubben mottak. Rammen til grunnskolene videreføres med justering for lønns- og prisvekst og pensjon. I tillegg er skolene kompensert for innføring av gratis 12 timer SFO for elever på 3. trinn.

Barnehage

Rammen til Heidal barnehage og Otta barnehage er økt i 2025. Ved Heidal barnehage skyldes det utvidelse av plasser som følge av at det ikke er skolestartere i 2024, mens det ved Otta barnehage skyldes utvidelse av plasser for å sikre plass til barn på venteliste med rett til plass. Ved Sel

barnehage er det en nedgang i antall barn på ordinære plasser, og rammen er følgelig tatt litt ned for 2025. Sel barnehage er mottaksbarnehage for Dovregubben mottak, med avtale om ni plasser. Barnetallet fra mottaket kan variere noe gjennom året. Mottaksplassene er finansiert gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet. Rammen til alle barnehagene er kompensert for lønnsvekst, pensjon og prisvekst. I tillegg er barnehagene kompensert for innføring av makspris på kr 1 500 fra 01.08.2024.

PPT Nord-Gudbrandsdal (PPT NG)

Det er ikke lagt inn aktivitetsendringer i PPT NG for økonomiplanperioden. Rammen er videreført med kompensasjon for lønn- og prisvekst og pensjon. Tjenesten rapporterer kvartalsvis på driftsresultat til de samarbeidende kommunene gjennom INSAM.

Barnevern

Det er ikke lagt inn aktivitetsendringer i økonomiplanperioden. Rammen er videreført med kompensasjon for lønn- og prisvekst og pensjon. Tjenesten rapporterer kvartalsvis på driftsresultat i dialogmøte med de samarbeidende kommunene Vågå, Lom og Skjåk.

Rammeområde 3 – Helse og omsorg

- **Kommunalsjef helse og omsorg:** Barnekoordinator, velferdsteknologikoordinator, kvalitetsrådgiver og tildelingskontor
- **NGLMS:** Specialisthelsetjenester, regional jordmørkvakt, regionalt responscenter og legevakt, sengeavdeling med intermedier-, KAD-, og kommunale korttids- plasser.
- **Sel Sjukeheim:** Institusjonsdrift med korttids og langtidsopphold, aktivitetstilbud, produksjonskjøkken, kantine Sel rådhus
- **Hjemmebaserte tjenester:** Selsro bo aktivitetssenter, hjemmetjenesten Otta og bokollektivet Heidalstun, produksjonskjøkken og hjemmetjenesten Heidal
- **Tiltak for funksjonshemmede - TFF:** Aktivitetssenter, miljøarbeid for hjemmeboende, BPA, Otta Brygge, Loftsgård bofelleskap.
- **Helse og rehabilitering:** Helsestasjon, psykisk helse, jordmørtjeneste, fysio-/ergoterapi, legekontor, offentlige legetjenester, kreftkoordinator, regional jordmørkvakt, offentlige legetjenester, kreftkoordinator.

Rammeområde 3 er kompensert for prisøkning og økte lønns- og pensjonskostnader. Endring i ramme er ellers styrket noe pga. endringer i demografien og ansettelse av flere fastleger. Totalt er budsjettet styrket med 9,2% i 2025. Det er ikke budsjettet med bruk av vikarbyrå. Det er igjennom

økonomiplanperioden lagt inn ytterligere styrking av i budsjett i henhold til de demografiske utfordringene.

Målsetningen er at alle skal kunne bo hjemme så lenge som mulig, og løse oppgavene så langt ned i omsorgstrappen som mulig. Egenmestring og deltakelse rundt egen helsesituasjon er viktige omsorgsprinsipper.

Kommunestyret øker ressurs til demenskoordinator fra 40% til 100% for 2025.

Sel kommune har over tid vært under press når det gjelder institusjonskapasitet. Stort behov for institusjonskapasitet bidrar til at helse og omsorgstjenestene i perioder strever med å yte tjenester i henhold til ønsker og behov. I de tilfeller må hjemmebaserte tjenester yte forsterkede hjemmetjenester. En slik sårbarhet kan bli en økt belastning på pårørende.

Det arbeides med å se på alternative løsninger for å løse det akutte behovet, og det jobbes med et langsiktig utredningsarbeid fremover mot 2040 knyttet utredning av bo og tjenestebehov. Agenda Kaupang er innleid som prosess-støtte med utgangspunkt i bærekraftige tjenester og smarte løsninger knyttet til struktur og boligbehov/institusjonsplasser. Prosjektet inkluderer samhandling med ramme 4. Arbeidet vil pågå ut i 2025.

Tjenestene innen Helse og Omsorg (HO) opplever store utfordringer knyttet til rekruttering. Det er få søkere på utlyste stillinger, og de må ofte lyses ut flere ganger. Det er igangsatt et arbeid knyttet til jobbglidning og bruk av kompetanse og ressurser. Dette omhandler rett bruk av kompetanse for å løse oppgavene og å bli mer attraktive.

Arbeidet med innføring av velferds/mestringsteknologi er viktig for kommunen fremover. Arbeidet er godt i gang og vil fortsette i perioden. I 2025 skal alle trygghetsalarmer byttes til 4G alarmer jf. tidligere vedtatt økonomiplan. Bakgrunnen er nedlegging av dagens 2Gnett etter 2025.

Kommunalsjef

I budsjettet for 2025 er ressurser til velferdskoordinator oppjustert noe som er i henhold til tidligere vedtatt økonomiplan. Det er stort behov for å ha en ressurs i dette arbeidet fremover. Det er internt i budsjettet flyttet kostnader over til området Kommunalsjef HO knyttet til kjøp av institusjonsplasser ved Fredheim på Dovre. Tidligere har kostnadene vært ført på området Sel sjukeheim.

Helse og rehabilitering

Sel kommune har nå god bemanning ved Otta legekontor. Det er for 2025 lagt inn en økning av kostnader knyttet til lønn fastleger. Det er ikke budsjettert for bruk av vikarbyrå ved fravær av leger for 2025, og fravær vil bli forsøkt løst med andre tiltak. Det er i henhold til tidligere vedtatt økonomiplan en økning på kreftkoordinator for 2025.

Tiltak for funksjonshemma (TFF)

Det er tatt hensyn til regjeringens endringer knyttet til refusjonsordning rundt ressurskrevende tjenester i budsjettet for 2025. Tidligere vedtatt styrking av budsjettet i 2025 på 1,5 mill. som gjelder

avlastningstilbud for barn og unge, er forskjøvet til 2026. Tidligere skissert samarbeid med Vågå er ikke lenger aktuelt. Det arbeides med løsning i egen kommune fra 2026.

Sel sjukeheim

I 2025 skal det arbeides med innføring av teknologi som skal legge grunnlag for effektiviseringstiltak ved Sel sjukeheim. Det er synliggjort i driftsbudsjettet. Dette er et større prosjekt som også går på Heidalstun og hjemmebaserte tjenester.

På bakgrunn av stort press på institusjonstjenestene har kommunen inngått avtale om kjøp av to institusjonsplasser i Dovre.

Hjemmebasert omsorg

Det er stort press på hjemmebaserte tjenester og kommunen arbeider for at innbyggerne kan bo hjemme så lenge som mulig. Med det begrensede antall institusjonsplasser kommunen har, skaper det ytterligere press fra innbyggere med omfattende omsorgsbehov. Alternativet er forsterket hjemmetjenester.

Det er i dag igangsatt to digitale prosjekt knyttet til hjemmebaserte tjenester. Det ene er på Heidalstun og det andre er ute blant hjemmeboende brukere. Begge prosjektene har som formål å underbygge valgt modell for innføring av digitale løsninger der roller og struktur er lagt. Det er innarbeidet en forventet effektiviseringsgevinst i forbindelse med arbeidet som er synliggjort i driftsbudsjettet.

Sel kommunestyre ønsker å opprette dagsenter ved Heidalstun (tidligere Heidal barnehage), og ber kommunedirektøren legge frem egen sak vedrørende dette i starten av 2025.

NGLMS

Det er innarbeidet økte rammer på legevakt og sengepostavdeling. Det skal gjennomføres forhandlinger høsten 2024 knyttet til legevakten. Ny virksomhetsleder ved NGLMS startet i februar 2024. Sykehuset Innlandet HF økte i forbindelse med det sin andel til 30 % dekningsgrad. Helårseffekten av disse tiltakene er synliggjort i budsjettet for 2025. Sel kommune opplever et godt samarbeid med Sykehuset Innlandet HF. Arbeidet med evaluering av ny etablert modell (Fact) vil bli ferdigstilt i 2025.

Det er innarbeidet planer for fornying av tv-løsning. Det er varslet en økning i kommunens driftskostnader på nødnett som også er innarbeidet i tallgrunnlaget.

Rammeområde 4 – Plan, teknisk og eiendom

- Kommunalsjef plan, teknisk og eiendom
- Plan og teknisk: Plan, beredskap, teknisk drift og tilskudd felles landbrukskontor Vågå-Sel
- Eiendom: Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) kommunale eiendommer
- Beredskap
- Sel brann- og redningsvesen

Rammen er videreført i 2025, kompensert for lønns- og pensjonsvekst. Eiendom har fått en ekstra kompensasjon da de påvirkes stort av prisvekst. Rammen for området brann og området beredskap er økt.

Det er behov for å etablere en permanent mannskapsbase og lager for driftspersonell innen rammeområde 4, vann, vei og avløp samt byggdriftere. Det er lagt inn midler til dette i 2027 og 2028.

Klima- og miljøarbeid er gjennomgående i kommuneplanens samfunnsdel 2018-30. Dette gjenspeiler seg i hvordan en videreutvikler drift, investeringer og i alt planarbeid. Klimaeffektive løsninger er gjerne løsninger som gir økonomisk gevinst både på kort og lang sikt.

Kommunalsjef

Budsjettområdet omfatter kommunalsjef, beredskapskoordinator, kommunens beredskap og Sel brann- og redningstjeneste.

Flomsikring Otta

Sel kommunestyre vedtok i sak 21/53 at kommunen selv skal utarbeide en reguleringsplan for området som blir omfattet av flomsikringstiltaket. Sel kommune og NVE planlegger flomsikring av Otta sammen. Dette vil være arbeidskrevende og må ha prioritet de neste årene.

I tillegg til distriktsandelen vil kommunen bli utfordret på mange oppgaver som krever prioritet for å realisere flomsikring av Otta i tråd med planene. Det er avsatt midler til distriktsandel, grunnerverv og andre kostnader som kommer som konsekvens av at flomsikringsarbeidet pågår. Men det gjenstår å prioritere midler til oppgradering og omlegging av infrastruktur for overvann, da en foreløpig ikke har tilstrekkelig med kunnskap om disse konsekvensene. Det vil bli jobbet med å fremskaffe denne kunnskap i 2025, slik at en får innarbeidet nødvendige prioriteringer i økonomiplanperioden 2026 – 29. Ny stilling som beredskaps- og tilsynsansvarlig vil få ansvar som prosjektleder for kommunen i planlegging og gjennomføring av flomsikringsprosjektet.

Regional beredskapskoordinator

Bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt gir kommunen rollen som lokal samordner gjennom lovpålagte plikter. Disse pliktene består i at kommunen skal bruke særlige virkemidler for å fremme:

- a. Et helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid
- b. Et tverrsektorielt perspektiv.
- c. Samarbeid med andre samfunnssikkerhetsaktører

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa gjør at det er nødvendig å løfte arbeidet med lokal samordning ytterligere. En ser det nødvendig å etablere en regional beredskapskoordinator i 100% stilling fra 1.halvår 2025. Denne stillingen vil blant annet ha ansvar for systemarbeid som regional ROS, regional beredskapsplan og samordning av regionale samarbeidsaktører, med Dovre kommune som vertskommune. Dette tiltaket vil samordne og styrke det regionale systematiske samfunnssikkerhetsarbeidet. Sel kommune sin andel er kr.160 000. Det er lagt inn kr.100 000 for 2025 og kr.160 000 årlig i økonomiplanperioden.

Sel brann- og redningsvesen

Sel og Vågå har et forpliktene samarbeid på brann- og redningsvesen. Vi ser at dette gir positive ringvirkninger for tjenestene i begge kommuner.

Det er lagt inn midler til å etablere vann- og overflateredning, samt skifte ut brannbekledning og øke innsatsen på kurs/kompetanseheving.

Plan, beredskap og teknisk drift

Veier

De største og mest variable kostnadene her styres i hovedsak av vær- og klimaforhold, og må utføres på et nivå som gir akseptabel framkommelighet og trafiksikkerhet. Det er begrensede muligheter for vedlikehold utover akutte reparasjoner av uforutsette hendelser.

Sel kommune lar gatelys i enkelte deler av kommunen være slukket i perioden 00-05 hver natt. Dette gir innsparing på strømutgiftene.

Det er et etterslep på grøfting langs veger, utskifting/oppgradering av stikkrenner og vedlikehold/oppgradering av gatelys.

Prioriteringene innen Hovedplan vei samhandler med prioriteringene innen Hovedplan vann og avløp. Det er viktig å se disse to planene i sammenheng da endringer i den ene vil få konsekvenser for rekkefølgen i utførelse av den andre.

Det er stort behov for parkeringsplasser i Otta. Særlig rundt NGLMS og rådhuset er det behov for å utvide kapasiteten.

Sel kommune kjøpte i 2024 en eiendom i Mostugata til parkeringsareal. Det er lagt inn midler til prosjektering og opparbeidelse av denne til parkeringsareal i planperioden. Videre ser en på muligheten for å erverve tilgjengelig areal for å kunne sikre mer parkeringsareal i Otta sentrum og rundt NGLMS/rådhuset. Det er lagt inn midler til dette i planperioden.

Vann og avløp

Sel kommune utarbeider ny Hovedplan VA som skal legges frem til politisk behandling våren 2025. Dette arbeidet legger et godt og viktig grunnlag for NVE sine planer og detaljprosjektering når de skal flomsikre Otta. Det stilles også strenge krav til detaljkunnskap om infrastruktur innen vannforsyning av flere overordnede myndigheter. Hovedplanen er et dynamisk dokument der nye forhold som oppstår og ny kunnskap som kommer til blir lagt inn. Planen danner grunnlag for hvordan kommunale eiendomsgebyrer blir fastlagt i økonomiplanen.

Renovasjon

Fra 1.1.2025 går NGR over på ny renovasjonsordning. Abonentene skal kildesortere matavfall i tråd med nasjonal målsetting. Informasjon finnes på NGR og Sel kommune sine hjemmesider. Endringen er lagt inn i henhold til innspill fra NGR.

Landbruk

Det legges ikke opp til aktivitetsendringer i økonomiplanperioden.

Eiendom

Sel kommune har et vedlikeholdsetterslep. KOSTRA-tall viser at Sel kommune prioriterer eiendomsforvaltning lavere enn landet og kommunegruppe 4. Sel kommune har over tid ligget langt lavere enn normtall for verdibevarende vedlikehold. 170 kr pr m² gir et verdibevarende vedlikehold. Sel kommune har de siste årene brukt 40 kr pr m². Selv om en er i gang med å redusere m² formålsbygg pr innbygger, ligger kommunen fremdeles høyt på bygningsareal sammenlignet med resten av landet og kommunegruppe 4.

Den positive nedgangen i m² formålsbygg pr innbygger vil fortsette med at barnehagene i Otta krets har flyttet inn i ny Otta barnehage. Det er vedtatt at Heggelund barnehage skal selges til høystbydende. Barnehagen ligger innenfor området som Sel kommunestyre har vedtatt bygge- og deleforbud for. NVE sin kartlegging av området skal ferdigstilles i løpet av 2025. Det er vedtatt at Sandbu barnehage skal selges til høystbydende. Barnehagen ligger innenfor planområdet til E6. Sel kommune sin megler er i dialog med Nye veier om mulig innløsning av eiendommen. Sel kommune er i prosess med å klargjøre avhending av Selsverket barnehage.

Sel kommune har oppført ny skole, ny barnehage og ny hall de siste to årene. Byggene er rasjonelle i areal og er energibesparende, og hensyntar både merbruk og sambruk. I tillegg er det gjennomført flere energibesparende tiltak i våre formålsbygg som er kostnadsbesparende. Mye av vår eksisterende bygningsmasse begynner å bli gammel og tiltak som vil ha effekt vil være svært kostbart. Det må jobbes for en mer arealeffektiv tjenesteproduksjon, da det vil gi mindre behov for oppvarming, ventilasjon, renhold og vedlikehold.

Det er viktig å vurdere gjenbruk, sambruk og merbruk av egne bygg før en bygger nytt eller leier lokaler til våre tjenester. Det er også viktig at det går gjennom eksisterende bygg for å se på mulighet for å la tjenestene bruke disse mer kostnadseffektivt.

For at kommunen skal være med på det grønne skiftet, er det viktig at det legges til rette slik at våre gjester kan lade bilen mens de er på rådhuset. Sel kommune ser på lademuligheter rundt rådhuset og på parkeringsplassen til Amfi sammen. Kommunen har vært i kontakt med leverandører og begynt å kartlegge hvor det er aktuelt å plassere ladestasjoner. Dette skal prioriteres innen eksisterende ramme.

Mulighetsstudie for kontorfellesskap og bedre utnyttelse av rådhuset legges frem som egen sak. Det er ønskelig å kunne utarbeide en helhetlig plan for sambruk av beredskapssenteret, rådhuset og NGLMS.

Kap. 3 Investeringer 2025

Investeringsnivået i 2025 og videre i økonomiplanperioden, er basert på følgende faktorer:

- **De store investeringene:** Møte demografisk endring, sikre beredskap, infrastruktur og mulighet for nærings- og samfunnsutvikling.
- Investeringer i tråd med **gjennomgående perspektiv i kommuneplanens samfunnsdel:** Digitalisering, klima/miljø, innovasjon/næringsutvikling og folkehelse.
- **Må**-investeringer i henhold til innmeldte behov og krav til HMS for ansatte og tjenestemottakere.
- Oppfølging av **andre politiske vedtak**

Sel kommune har en relativ høy lånegjeld, og det ligger store investeringstiltak i økonomiplanperioden. For å forsøke å redusere investeringsgraden i økonomiplanperioden, må en jobbe for å finne mindre kostnadskrevende løsningsalternativer. Det er viktig at det fremdeles jobbes aktivt politisk for å få ned egenandelen på flomsikring. Investeringsnivå og -tiltak baserer seg også på en vurdering av administrativ kapasitet til å følge opp og realisere vedtakene. Investeringsrammene er bruttotall. Eventuelle tilskudd vil være en del av medfinansiering for å realisere investeringsrammen.

Rammeområde 1 - Sentralt og felles

Brutto investeringer	2025	2026	2027	2028
Egenkapitalinnskudd KLP	1 800	1 800	1 800	1 800
Kirkelig fellesråd	2 385	555		
Regiondata	632	518	278	500
IKT - Planlagt årlig utskifting av PC	1 500	1 500	1 500	1 500
IKT - Diverse investeringer	600			

IKT anskaffelser inngår i et samlet system med samme bruksformål.

Sel kirkelige råd

Med bakgrunn i innspill fra Kirkevergen i Sel er det lagt inn samlet kr 2.940' i investeringer i år 2025 og 2026 fordelt med kr 2.385 i 2025 og kr 555 i 2026. Tre av prosjektene i 2025 er forutsatt finansiert med 50 % tilskudd fra kirkebevaringsfondet. Dette gjelder tjærebrenning av tak og tårn på Bjølstad kapell, tak på Nord-Sel kirke og konservering/restaurering av prekestol og altertavle i Sel kirke. På disse tre prosjektene er det også gjort kostnadspåslag på 15 %, jf. retningslinjer fra kirkebevaringsfondet.

RegionData

Det er lagt opp til investeringer for 2 630 000 totalt for RegionData i 2025, Sel sin andel er 632'. Det skal investeres i Serverfarm (1062'), ny kartløsning (500') og InfoDoc Sky (375').

Rammeområde 2 - Oppvekst

Brutto investeringer	2025	2026	2027	2028
Otta barnehage - Nytt tak og ferdigstilling av uteområde	1 800			
Heidal barnehage - Solskjerming / bytte vindu			700	
Otta skole / Otta ungdomsskole - Kameraovervåking			200	
Otta ungdomsskole - Oppgradering elevarbeidsplasser	150	150	150	
Otta ungdomsskole - Utbedring varmesystem østre del	350			
Heidal skole asfaltering				500

Rammeområde 3 - Helse og omsorg

Brutto investeringer	2025	2026	2027	2028
Velferdsteknologi Pleie- og omsorg	1 500			
Kjøp av trygghetsalarmer	700			
Pleie og omsorg		100 000	200 000	
Helse- og rehab - Selsvegen 10 - Ombygging psykisk helse	2 200			
Helse- og rehab - oppgradering kontor flytting	200			
Hjemmebasert omsorg - Nye biler	1 100			
Otta brygge - Solskjerming		100		
Otta brygge - Lagringsplass		100		
Selsro - Parkering		150		
Selsro - Veranda/svalgang		300		
Selsro - Møbler fellesområde	185			
Sel sjukeheim - nytt tv-system		250		
Sel sjukeheim - heiser og madrasser	150	150		
Heidalstun - Kjøkken og ren.bofelleskap	300			
Heidalstun - Herregarderobe	400			
NGLMS - institusjonsmøbler	150		100	

Alle tiltak er vurdert som investering i form av på påkostning, over kr 100.000 og økonomisk levetid over 3 år.

Velferdsteknologi Pleie- og omsorg

Arbeidet med oppgradering av sykehjemsanlegg ved NGLMS er ferdig. Oppgraderingen legger grunnlaget for videre utvikling rundt digitalisering fremover. Arbeidet fortsetter med planlegging av ny plattform tilpasset Selsro, Heidalstun og Otta Brygge i 2025/2026.

Biler hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten har fortsatt noen biler som er gamle og dyre i drift. Det skal i 2024 og 2025 investeres i totalt 4 nye biler på Otta og Heidal. Arbeidet er igangsatt og vil blir fullført i 2025.

Flytting psykisk helse

Det ligger i 2025 inne en investering vedrørende flytting av psykisk helse fra rådhuset over i beredskapssenteret. Tidligere har det vært bevilget kr 1 mill før prosjektet var prosjektert. Etter prosjektering ser man behov for at rammen justeres opp i 2025 slik at rammen er tilstrekkelig for nødvendige endringer. Bakgrunnen for flytting er avvik fra arbeidstilsynet ved nåværende lokasjoner.

Investering Pleie og omsorg

Det er i økonomiplanperioden lagt inn en stor investering på totalt 300 mill. Investeringskostnaden synliggjør behov for bygging av inntil 30 institusjonsplasser. I tallene er det tatt i betraktning nåværende modell for støtteordninger via husbanken for bygging av institusjonsplasser med mer. Størrelse på investeringen er usikker, det samme er finansieringsløsningene. Dette avhenger av løsningsvalg som vil komme senere i økonomiplanperioden. Helse og omsorg er i gang med utredning av bo og tjenestetilbud som vil bidra med et bedre grunnlag.

Rammeområde 4 - Plan, teknisk og eiendom

Brutto investeringer	2025	2026	2027	2028
Heidalshallen - Taktekking over svømmehall	800			
Ottahallen - Nødlysanlegg	200			
Klima og energi		3 500	2 800	
Hovedplan veg	4 700	3 000	3 000	3 000
Hovedplan vann og avløp	18 400	28 900	26 770	35 900
Flomsikring Otta	1 000	20 000	20 000	9 500
Myrmoen - Sorteringsanlegg for husholdningsavfall	7 700			
Feievesen - 2 nye biler		1 800		
Brannvesenet - Klær/utstyr	1 080			
Brannvesenet - HMS utstyr	250			
Brannvesenet - Overflateredningsutstyr	250			
Brannvesenet - Vaktbil			1 200	
Lyssetting Helikopterlandingsplass	250			
Plan / Teknisk - Mannskapsbase			700	7 000
Parkeringsareal Otta sentrum		750		8 500
Erverv av sentrumsareal v NGLMS/parkering	3 000			
Eiendom - Div. utbedringer etter vernerunde 2024	200			
Eiendom - Robotgressklippere	170	190		
Eiendom - Oppgradering SD-anlegg		500	1 500	

Myrmoen – sorteringsanlegg for husholdningsavfall

Med bakgrunn i resultatene av detaljprosjektering, endrede forutsetninger med hensyn til krav om reservoar til slukkevann og økte priser, er prosjektet beregnet til å koste kr. 30,7 mill. Skal en klare å realisere en oppdatert miljøstasjon som har de nødvendige fasilitetene mht. nye og forventede krav til sorteringsgrad av avfall, personfasiliteter og -sikkerhet, så bør prosjektet utføres med det volum, innhold og løsning som foreligger i prosjektet i dag. Prosjektet har en bevilget totalramme i dag på kr. 23,0 mill. Det foreslås å øke bevilgningen med kr. 7,7 mill. i 2025. Kostnadene på kr. 30,7 mill. ligger allerede til grunn for beregning av gebyrene slik de ligger til behandling av gebyrregulativet.

Hovedplan veg

Økonomiplan videreføres med kr 3 mill. pr. år i tråd med hovedplan veg. Det er i 2025 lagt inn 1,7 mill. utover de vanlige 3 mill., dette for å sikre oppgradering av veier om det blir vedtatt at de skal privatiseres. Handlingsplan rulleres årlig i budsjett/økonomiplan og uthevet tallstørrelse indikerer samordning mot hovedplan VA og regionsenterprosjektet. Investeringer i 2025-2028 er prioritert slik:

Hovedplan vei 2025 - 2028 (tall i hele tusen)					
Beskrivelse av tiltak	Merknader	2025	2026	2027	2028
Generell oppgradering av gateløys		800			
Mullers gate - fra Vogmannsgata og søver til elvemøtet, pluss Vogmannsgata og deler av JohnNygårds gate.			3 000	2 200	
Ressvollvegen - asfalt	Se fotnote 1.)			800	
Moavegen på Sandbumen (rekkverk og etabl. Av gang/sykkelveg)		3 900			
Oppgradering av veger som skal privatiseres					3 000
Sum		4 700	3 000	3 000	3 000
Fornote 1.) Prosjektet er flyttet til 2027, i påvente av ny vannledning.					

Hovedplan vann og avløp

Bakgrunn for hovedplan var å få formulert overordnede mål og delmål for vannforsyningen og avløpshåndteringen. Det gjennomføres både investeringstiltak, plantiltak, administrative tiltak og drifts- og vedlikeholdstiltak som ledd i gjennomføringen av handlingsplanen. Sel kommune vil vedta ny hovedplan for vann og avløp i 2025.

Investeringsnivået for perioden 2025 -2028 er prioritert slik:

Hovedplan vann og avløp 2025 - 2028 (tall i hele tusen)				
Investeringsbehov vann og avløp	2025	2026	2027	2028
Beskrivelse av tiltak				
APS, Nordsel, skottvatnet og Kompanienget			3 170	
Ny aps Haugstulen		1 700		
Ny aps Ottnes			1 700	
Ny aps Killi			1 700	
Prosjektering Hjellum, pluss fylleledning fra Ottbragden		1 500	1 000	5 500
Sanering asbestledning Klevrudvegen Nord				5 400
Sanering fra Ulvolden til Skansen		7 200		
Sanering Plassjordet sør for rondanevegen			1 900	4 500
Sanering VA KP19 Ødegård til slakteriet + Romundgardsjeilen			4 000	
Sanering VA Steindalsvegen				2 500
VA sanering Mullersgate, Vogmannsgata og Johan Nygårds gate. (Mullers gate fra Vogmannsgata og sørover mot elvemøtet, Vogmannsgata og Johan nygårds gate mellom Storgata og Skolegata)	6 000	6 000		
VA sanering Storgata				1 000
VA sanering Storrustvegen			5 000	5 000
Sanering/oppgradering av hovedkummer	2 000	2 000	2 000	2 000
Akutte oppgraderinger VA (Akkutte tiltak VA (større lekasjer))	2 000	2 000	2 000	2 000
Sliperigata	3 400			
Nytt høydebasseng på Sandbumoen		6 000	6 000	8 000
Kapasitetsutbedringer avløp fra Mysuset - alt. ny hovedledning	1 500			
Mengdemåling overløp Otta RA	3 000			
Etablering av UV- anlegg på Bjølstadmo- og Faulstad vannverk	500			
	18 400	26 400	28 470	35 900

Overførte investeringer fra 2024

Flere investeringsprosjekt er årsuavhengige, men til tross for dette skal investeringsbudsjettet være årsavhengig. Det er ikke tillatt å pådra utgifter i investeringsregnskapet uten at det er gitt bevilgning fra kommunestyret. Av den grunn må prosjekter som ikke er ferdigstilt i 2024 rebudsjetteres i nytt regnskapsår 2025. Dette blir fremmet som egen sak til kommunestyret.

Kap. 4 Handlingsregler for overordnet, økonomisk styring

Handlingsregel 1: Netto driftsresultat skal over tid være 1,75 % av driftsinntektene. Forskjellen mellom korrigert netto driftsresultat og netto driftsresultat er premieavvik på pensjon, samt netto bruk og avsetning av bundne driftsfond.

Økonomiplanen viser netto driftsresultat hvert år:

2025: 1,60 %
2026: 1,92 %
2027: 1,30 %
2028: 0,70 %

Handlingsregel 2: Disposisjonsfond skal over tid være 10 % av driftsinntektene.
Forutsatt at økonomiplanen følges, er måltall for disposisjonsfond beregnet til:

2025: 16,2 %
2026: 17,1 %
2027: 17,7 %
2028: 17,5 %

Handlingsregel 3: Netto renteeksponert lånegjeld skal over tid ikke overstige 80 % av sum driftsinntekter (sak 2021/74 15.12.21).

Framskrevne nøkkeltall viser netto renteeksponert gjeld:

2025: 69,8 %.
2026: 78,1 %.
2027: 89,2 %.
2028: 87,6 %.

Kap. 5 Budsjettskjema

Bevilgningsoversikt 1A Drift

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	Budsjett			
	2025	2026	2027	2028
1 Rammetilskudd	323 144	323 144	323 144	323 144
2 Inntekts- og formueskatt	164 752	166 252	167 752	168 752
3 Eiendomsskatt	27 996	29 596	30 196	30 696
4 Andre generelle driftsinntekter	31 591	27 216	20 235	20 235
5 Sum generelle driftsinntekter	547 483	546 208	541 327	542 827
6 Sum bevilgninger drift, netto	475 139	476 924	471 123	472 543
7 Avskrivninger	34 000	35 000	36 000	37 000
8 Sum netto driftsutgifter	509 139	511 924	507 123	509 543
9 Brutto driftsresultat	38 344	34 284	34 204	33 284
10 Renteinntekter	4 960	4 760	4 460	4 460
11 Utbytter	9 545	10 025	11 025	12 025
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
13 Renteutgifter	37 678	31 090	33 732	35 233
14 Avdrag på lån	36 329	37 619	41 628	45 998
15 Netto finansutgifter	-59 502	-53 924	-59 875	-64 746
16 Motpost avskrivninger	34 000	35 000	36 000	37 000
17 Netto driftsresultat	12 842	15 360	10 329	5 538
<i>Disponering eller dekning av netto driftsresultat</i>				
18 Overføring til investering	1 800	1 800	1 800	1 800
19 Avsetninger til bundne driftsfond	3 746	3 746	3 746	3 746
20 Bruk av bundne driftsfond	-1 612	-1 612	-1 612	-1 612
21 Avsetninger til disposisjonsfond	10 383	12 301	7 020	2 229
22 Bruk av disposisjonsfond	-1 475	-875	-625	-625
23 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
24 Sum disp. eller dekning av netto drift	12 842	15 360	10 329	5 538
25 Fremført til inndekn senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt 1B drift

	Budsjett			
	2025	2026	2027	2028
Sum rammeområde 1	74 870 000	70 450 000	66 800 000	65 250 000
Sum rammeområde 2	174 756 000	171 381 000	167 980 000	167 950 000
Sum rammeområde 3	216 448 000	218 263 000	219 763 000	222 763 000
Sum rammeområde 4	46 080 000	45 795 000	45 795 000	45 795 000
Sum fordelt rammeområder	512 154 000	505 889 000	500 338 000	501 758 000

Regiondata inngår i rammeområde 1.

Økonomisk oversikt drift

	Budsjett			
	2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	323 144	323 144	323 144	323 144
2 Inntekts- og formuesskatt	164 752	166 252	167 752	168 752
3 Eiendomsskatt	27 996	29 596	30 196	30 696
4 Andre skatteinntekter	1 645	1 645	1 645	1 645
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	29 946	25 571	18 590	18 590
6 Overføringer og tilskudd fra andre	140 871	140 871	138 371	138 071
7 Brukerbetalinger	18 452	18 452	18 452	18 452
8 Salgs- og leieinntekter	95 662	96 012	96 012	96 012
9 Sum driftsinntekter	802 468	801 543	794 162	795 362
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	435 471	434 156	430 896	431 986
11 Sosiale utgifter	87 132	96 092	95 380	95 717
12 Kjøp av varer og tjenester	164 941	163 776	162 708	162 401
13 Overføringer og tilskudd til andre	42 580	38 235	34 974	34 974
14 Avskrivninger	34 000	35 000	36 000	37 000
15 Sum driftsutgifter	764 124	767 259	759 958	762 078
16 Brutto driftsresultat	38 344	34 284	34 204	33 284
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	4 960	4 760	4 460	4 460
18 Utbytter	9 545	10 025	11 025	12 025
20 Renteutgifter	37 678	31 090	33 732	35 233
21 Avdrag på lån	36 329	37 619	41 628	45 998
22 Netto finansutgifter	-59 502	-53 924	-59 875	-64 746
23 Motpost avskrivninger	34 000	35 000	36 000	37 000
24 Netto driftsresultat	12 842	15 360	10 329	5 538
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	1 800	1 800	1 800	1 800
26 Avsetninger til bundne driftsfond	3 746	3 746	3 746	3 746
27 Bruk av bundne driftsfond	-1 612	-1 612	-1 612	-1 612
28 Avsetninger til disposisjonsfond	10 383	12 301	7 020	2 229
29 Bruk av disposisjonsfond	-1 475	-875	-625	-625
30 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
31 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	12 842	15 360	10 329	5 538

Bevilgningsoversikt investering Del A

	2025	2026	2027	2028
Investeringer i varige driftsmidler	52 302	162 413	258 898	66 400
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 800	1 800	1 800	1 800
Sum investeringsutgifter	54 102	164 213	260 698	68 200
Kompensasjon for merverdiavgift	4 950	22 000	45 850	5 700
Tilskudd fra andre	1 090	0	60 000	0
Salg av varige driftsmidler	1 100	100	100	100
Bruk av lån	45 162	140 313	152 948	60 600
Sum investeringsinntekter	52 302	162 413	258 898	66 400
Videreutlån	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån	10 000	10 000	10 000	10 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 500	1 600	1 700	1 800
Mottatte avdrag på videreutlån	1 500	1 600	1 700	1 800
Overføring fra drift	1 800	1 800	1 800	1 800
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	0	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	1 800	1 800	1 800	1 800
Fremført til inndekn. i senere år(udekket bel)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering Del B

Brutto investeringer	2025	2026	2027	2028
Egenkapitalinnskudd KLP	1 800	1 800	1 800	1 800
Kirkelig fellesråd	2 385	555		
Regiondata	632	518	278	500
IKT, plan for årlig utskifting av PC	1 500	1 500	1 500	1 500
IKT - Investeringering	600			
Otta barnehage - Nytt tak og ferdigstilling av uteområde	1 800			
Heidal barnehage - Solskjerming/vindu			700	
Otta skole - kameraovervåking			200	
Otta ungdomsskole - Oppgradering elevarb.pl.	150	150	150	
Otta ungdomsskole -Utbedring varmesystem	350			
Heidal skole asfaltering				500
Velferdsteknologi Pleie- og omsorg	1 500			
Kjøp av nye trygghetsalarmer	700			
Pleie og omsorg		100 000	200 000	
Selsvegen 10 - Ombygging psykisk helse	2 200			
Helse- og rehab, oppgrad kontor flytting	200			
Hjemmebasert omsorg - Nye biler	1 100			
Otta Brygge - Solskjerming		100		
Otta brygge - Lagringsplass		100		
Selsro - Parkering		150		
Selsro - Veranda/svalgang		300		
Selsro - Møbler fellesområde	185			
Sel sjukeheim - nytt tv-system		250		
Sel sjukeheim - heiser og madrasser	150	150		
Heidalstun - Kjøkken og ren.bofellesskap	300			
Heidalstun - Herregarderobe	400			
NGLMS - institusjonsmøbler	150		100	
Heidalshallen - Taktekking over svømmehall	800			
Ottahallen - Nødlysanlegg	200			
Klima og energi		3 500	2 800	
Hovedplan veg	4 700	3 000	3 000	3 000
Hovedplan vann og avløp	18 400	28 900	26 770	35 900
Flomsikring Otta	1 000	20 000	20 000	9 500
Myrmoen - Sorteringsanlegg for husholdningsavfall	7 700			
Feievesen - 2 nye biler		1 800		
Brannvesenet - Klær/utstyr	1 080			
Brannvesenet - HMS utstyr	250			
Brannvesenet - Overflateredningsutstyr	250			
Brannvesenet - Vaktbil			1 200	
Lyssetting Helikopterlandingsplass	250			
Plan / Teknisk - Mannskapsbase			700	7 000
Parkeringsareal Otta sentrum		750		8 500
Erverv av sentrumsareal v NGLMS/parkering	3 000			
Eiendom - Div. utbedringer etter vernerunde 2024	200			
Eiendom - robotgressklippere	170	190		
Eiendom - Oppgradering famle SD-anlegg		500	1 500	
Brutto investering	54 102	164 213	260 698	68 200

Oversikt gjeld og forpliktelser

	2025	2026	2027	2028
Investeringslån brutto	867 084	969 778	1 081 098	1 095 700
Herav anslag lån til selvkost	-245 000	-260 000	-270 000	-280 000
Netto investeringslån	622 084	709 778	811 098	815 700
Startlån	48 000	51 200	58 900	6 640
Balanseført pr. 31.12.23				
Premieavvik pensjoner	103 763			

Ordliste - forkortelser

EKOM	Elektronisk kommunikasjon
FACT	Fleksibel Assertive Community Treatment
GIAX	Gudbrandsdal Industrier AS – attføringsbedrift
HDO	Heldøgnsomsorg
HINN	Høgskolen i Innlandet
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
IFK	Innlandet fylkeskommune
IMDI	Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet
IPR	Interkommunalt politisk råd for Nord-Gudbrandsdal
KOSTRA	Kommune stat rapportering
NGLMS	Nord-Gudbrandsdal lokalmedisinske senter
NGR	Nord-Gudbrandsdal renovasjonsselskap
PSU	Partssammensatt utvalg
ROS	Risiko- og sårbarhetsanalyse
SI	Sykehuset Innlandet
APS	Avløpsspumpestasjon